

Lääne-Nigula valla eelarvestrateegia aastateks 2027-2030

Sisukord

1. Sissejuhatus	3
2. Majanduskeskkonna ülevaade	4
2.1 Majandusproгноos	4
3. Lääne-Nigula valla eelarvestrateegia	5
3.1 Lääne-Nigula valla rahvastik ja demograafiline struktuur.....	6
3.2 Üldhooldusteenuse kulude areng	9
4. Tulubaasi progноos ja põhitegevuse tulude ülevaade	11
4.1 Majanduskeskkond ja tulubaasi struktuur (strateegiline vaade)	12
Strateegilised järeldused	14
Kokkuvõte.....	15
4.2 Tulumaks.....	16
4.3 Maamaks	20
4.4 Kohalikud maksud ja parkimistasu	21
4.5 Tulud kaupade ja teenuste müügist.....	21
4.6 Saadavad toetused	22
4.7 Muud tegevustulud.....	24
5. Põhitegevuse kulud	25
5.1 Antavad toetused tegevuskuludeks	26
5.2 Personalikulud.....	27
5.3 Majanduskulud.....	29
6. Põhitegevuse tulem	31
7. Investeermistegevus	32
8. Eelarve tulem ja finantseermistegevus	39
8.1 Finantseermistegevus	40
9. Likviidsed varad ja netovõlakoormus	41
9.1 Netovõlakoormus ja finantsdistipliin	42
10. Riskistsenaariumid ja tundlikkusanalüüs	43
11. Konsolideerimisgrupp	45
Lisa 1. Lääne-Nigula valla eelarvestrateegia 2027-2030	47
Lisa 2. Lääne-Nigula valla valitseva mõju alla olevad üksused 2027-2030	49
Lisa. 3 Lääne-Nigula valla konsolideerimisgrupp 2027-2030	50

1. Sissejuhatus

Lääne-Nigula valla eelarvestrateegia on nelja-aastane finantsplaneerimise dokument, mille eesmärk on tagada valla arengukavas seatud eesmärkide elluviimine kooskõlas valla finantsvõimekusega. Eelarvestrateegia loob seose valla arengueesmärkide, kavandatavate tegevuste, investeeringute ning nende rahastamiseks vajalike ressursside vahel ning annab ülevaate valla finantsvõimekusest strateegiaperioodil.

Eelarvestrateegia koostamisel lähtutakse põhimõttest, et valla areng peab olema pikaajaliselt jätkusuutlik ning kavandatavad tegevused peavad olema kooskõlas olemasoleva tulubaasi, põhitegevuse tulemi ning finantsvõimekusega. Lisaks arengueesmärkide elluviimisele on oluline säilitada piisav likviidsus, tagada võime täita õigeaegselt võetud kohustusi ning kavandada investeeringuid mahus, mis ei sea ohtu valla finantsstabiilsust.

Eelarvestrateegiat uuendatakse igal aastal, täpsustades järgmiste aastate tulude, kulude, investeeringute ja finantseerimistegevuse prognoose ning hinnates muutunud majanduskeskkonna mõju valla finantsseisule. Pikk finantsplaneerimine võimaldab hinnata kavandatavate otsuste mõju valla eelarvele ning teha vajadusel muudatusi investeerimis- ja tegevusprioriteetides.

Käesoleva eelarvestrateegia koostamisel on lähtutud Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusest¹, Lääne-Nigula valla arengukavast² ning riigi majandusprognoosidest. Tulude ja kulude prognoosimisel on arvestatud Rahandusministeeriumi 2026. aasta suvise majandusprognoosi ning muude eelarvestrateegia koostamise ajal teada olnud asjaoludega, mis võivad mõjutada valla finantsvõimekust. Eelarvestrateegia käsitleb põhitegevuse tulude ja kulude prognoosi, investeerimistegevust, finantseerimistegevust ning valla finantsseisu arengut strateegiaperioodil. Dokumendi eesmärk on toetada tasakaalustatud finantsjuhtimist, tagada valla jätkusuutlik areng ning luua eeldused kvaliteetsete avalike teenuste osutamiseks ka pikemas perspektiivis.

¹ Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus

² Lääne-Nigula valla arengukava 2024-2032 vastuvõtmine

2. Majanduskeskkonna ülevaade

2.1 Majandusprognoos

Eelarvestrateegia makromajanduse prognoos tugineb Rahandusministeeriumi 2026. aasta suvisele majandusprognoosile.³

Tabel 1. Rahandusministeeriumi suvise prognoosi põhinäitajad

Majandusnäitajad	2025 tegelik	2026 prognoos	2027 prognoos	2028 prognoos	2029 prognoos	2030 prognoos
SKP reaalkasv %	1,3	2,5	2,3	2,4	2,2	2,1
SKP nominaalkasv %	5,0	6,0	5,2	4,7	4,5	4,4
Tööhõive kasv %	-0,8	0,2	0,3	0,0	0,0	0,0
Tööpuudus %	7,5	6,7	6,4	6,3	6,2	6,1
Inflatsioon %	4,8	3,2	2,8	2,2	2,1	2,0
Keskmise palga nominaalkasv %	5,6	5,6	4,7	4,4	4,3	4,2
Keskmise palga reaalkasv %	0,8	2,3	1,9	2,2	2,2	2,1
Keskmine palk (eurot)	2 092	2 209	2 312	2 415	2 518	2 624

Allikas: Rahandusministeeriumi suvine majandusprognoos

Rahandusministeeriumi 2026. aasta suvise majandusprognoosi kohaselt on Eesti majanduse väljavaade võrreldes varasemaga paranenud. 2025. aastal kasvas Eesti reaalne SKP **1,3%** ning 2026. aastaks prognoositakse majanduskasvuks **2,5%**. Järgnevatel aastatel peaks majanduskasv püsima mõõdukas vahemikus **2,1–2,4%** aastas. Kasvu toetavad eelkõige sisenõudluse tugevnemine, eratarbimise taastumine ja ekspordivõimaluste paranemine.

Hinnakasv aeglustub prognoosiperioodil. Tarbijahinnaindeksi kasvuks prognoositakse 2026. aastal **3,2%**, 2027. aastal **2,8%** ning perioodi lõpuks **ligikaudu 2%**. Keskmise palga nominaalkasv on 2026. aastal **5,6%** ning aeglustub järk-järgult **4,2%-ni** 2030. aastal. Töötuse määr langeb prognoosi kohaselt 2026. aasta **6,7%-lt 6,1%-ni** 2030. aastaks.

Kohalike omavalitsuste finantsseis püsib prognoosi kohaselt mõõdukas puudujäägis. 2025. aastal oli kohalike omavalitsuste eelarvepuudujääk **0,23%** SKPst ning aastatel 2026–2030 eeldatakse puudujäägi püsimist keskmiselt **0,2%** SKPst. Kohalike omavalitsuste investeerimis- ja laenuvõimet piirab prognoosiperioodil olemasolevate kohustuste kasv, samas toetavad investeeringuid välisabi ja CO₂ kvooditulust rahastatavad meetmed.

Kohalike omavalitsuste võlakoormus suureneb prognoosiperioodil nominaalselt 2025. aasta ligikaudu **1,68 miljardilt eurolt 2,06 miljardi euroni 2030. aastaks**, kuid suhtena SKPsse püsib see umbes **3,9%** tasemel. Samal ajal prognoositakse omavalitsuste likviidsete finantsvarade vähenemist **475 miljonilt eurolt 2025. aastal 382 miljoni euroni 2030. aastaks**.

³ [Rahandusministeeriumi suvine majandusprognoos 2026](#)

Lääne-Nigula valla eelarvestrateegia seisukohalt tähendab majanduskeskkonna prognoos, et tulude mõõdukas kasv peab olema tasakaalus jätkuva palga- ja hinnasurve ning piiratud finantseerimisvõimega. Palgakasv toetab füüsilise isiku tulumaksu laekumist, kuid suurendab samal ajal valla enda personalikuluseid, eelkõige haridus-, sotsiaal- ja haldusvaldkonnas. Inflatsioon mõjutab kaupade, teenuste, energia ja ehitustööde maksumust ning suurendab survet nii põhitegevuse kuludele kui ka investeeringute omafinantseerimise vajadusele. Seetõttu on strateegiaperioodil põhjendatud konservatiivne tulude prognoos, põhitegevuse kulude kasvu hoidmine kooskõlas tegeliku tulubaasiga ning investeeringute kavandamine vastavalt valla omafinantseerimis- ja laenuvõimele ning võimalike toetusallikate olemasolule.

3. Lääne-Nigula valla eelarvestrateegia

Lääne-Nigula valla eelarvestrateegia kujutab endast omavalitsuse aastate **2027–2030** eesmärkidega seotud finantsprognoosi, mis esitab põhitegevuse tulud, põhitegevuse kulud, investeerimistegevuse ja finantseerimistegevuse ning nendest lähtuvad rahavood. Eelarvestrateegia annab ülevaate valla konsolideerimisgrupi finantsseisust, prognoosib tuleviku rahavoogude kujunemist, käsitleb finantsdistsipliini tagamist ning võimalikke riskistsenaariume, võimaldades teha kaalutletud otsuseid valla arengu kavandamisel.

Lääne-Nigula valla eelarvestrateegia on kooskõlas [Lääne-Nigula valla arengukava 2024-2032](#)⁴ eesmärkide ja tegevustega ning esitab andmed [kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seaduses](#)⁵ (KOFS) nõutud koosseisus ja kujul. Eelarvestrateegia koostamisel, menetlemisel ja avalikustamisel tuleb lähtuda [kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest](#) §-st 37 ja Lääne-Nigula valla arengukava ja eelarvestrateegia koostamise, menetlemise ja muutmise korrast. Eelarvestrateegia peab sisaldama minimaalselt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse § 20 lõikes 3 toodud informatsiooni. Eelarvestrateegia vaadatakse üle iga-aastaselt ja selle kinnitab vallavolikogu.

⁴ [Lääne-Nigula valla arengukava 2024-2032](#)

⁵ [Kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seaduses](#)

3.1 Lääne-Nigula valla rahvastik ja demograafiline struktuur

Rahvastiku areng on üks olulisemaid Lääne-Nigula valla pikaajalist finantsvõimekust mõjutavaid tegureid. Elanike arv, vanuseline struktuur ja tööelise elanikkonna osakaal mõjutavad otseselt valla tulubaasi, avalike teenuste vajadust ning investeerimisvõimekust.

Tabel 2. Lääne-Nigula valla rahvastiku vanuseline struktuur aastatel 2024–2026 a.

Näitaja	2024	2025	2026
Lapsed 0–6	505	497	499
Lapsed 7–18	918	921	937
Tööelised 19–64	4 098	4 041	4 025
Eakad 65+	1 680	1 729	1 743
Rahvaarv kokku	7 201	7 188	7 204
Tööeliste osakaal (%)	56,9	56,2	55,9
Eakate osakaal (%)	23,3	24,1	24,2
Laste (0–18) osakaal (%)	19,8	19,7	19,9

Allikas: Rahvastikuregister, andmed 2024–2026

Rahvastikuregistri andmetel elas 1. jaanuari 2026. aasta seisuga Lääne-Nigula vallas **7204** elanikku. Tööelisi elanikke vanuses **19–64 aastat oli 4025**, mis moodustas **55,9%** kogu elanikkonnast. Vähemalt **65-aastaseid** elanikke oli **1743 ehk 24,2%** ning kuni **18-aastaseid** lapsi ja noori kokku **1436 ehk 19,9%** elanikkonnast.

Võrreldes 2021. aastaga on Lääne-Nigula valla rahvaarv püsinud suhteliselt stabiilsena, suurenedes viie aasta jooksul **50** inimese võrra. Rahvaarvu suhtelise stabiilsuse kõrval on aga elanikkonna vanuseline struktuur muutunud valla finantsvõimekuse seisukohalt ebasoodsamas suunas. Tööeliste elanike arv on vähenenud **150** inimese võrra ning vähemalt **65-aastaste** elanike arv on suurenenud **119** inimese võrra. Kuni **6-aastaste** laste arv on vähenenud **23** inimese võrra, samal ajal kui **7–18-aastaste** laste arv on suurenenud **104** inimese võrra.

Tabel 3. Lääne-Nigula valla rahvastiku vanuseliste rühmade muutus aastatel 2021–2026

Näitaja	Muutus 2021–2026
Rahvaarv kokku	+50
Lapsed 0–6	–23
Lapsed 7–18	+104
Tööelised 19–64	–150
Eakad 65+	+119

Tabel 4. Sünnid, surmad ja loomulik iive Lääne-Nigula vallas aastatel 2018–2026

Aasta	Sünnid	Surmad	Loomulik iive
2018	72	102	-30
2019	81	111	-30
2020	71	95	-24
2021	61	123	-62

2022	69	120	-51
2023	71	94	-23
2024	52	77	-25
2025	61	87	-26
2026, 31.07 seisuga	23	—	—

Allikas: Rahvastikuregistri; 2026. aasta kohta poolaasta andmed.

Aastatel 2018–2025 on Lääne-Nigula vallas sündide arv olnud kõikuv, kuid kõigil vaadeldud aastatel on surmade arv ületanud sündide arvu. Loomulik iive on olnud kogu perioodi vältel negatiivne, jäädes vahemikku **–23 kuni –62 inimest aastas**. Kõige suurem negatiivne loomulik iive oli 2021. aastal, mil registreeriti **61 sündi ja 123 surma**. 2025. aastal registreeriti **61 sündi ja 87 surma, mistõttu oli loomulik iive –26 inimest**.

2026. aasta 31. juuli seisuga oli Lääne-Nigula vallas registreeritud **23 sündi**. Kuna tegemist on seitsme kuu andmetega, ei ole näitaja täisaastatega otseselt võrreldav, kuid senine sündide arv viitab jätkuvalt madalale sündimusele. Pikaajaliselt negatiivne loomulik iive ja madal sündimus võivad lähiaastatel vähendada lasteaedade täituvust ning hiljem ka kooli astuvate laste arvu.

Tabel 5. Koolieelsete laste (0–6-aastased) arv osavaldade lõikes aastatel 2024–2026

Osavald	01.01.2024	01.01.2025	01.01.2026	16.08.2026
Kullamaa	53	48	55	50
Martna	57	54	57	46
Noarootsi	35	39	44	44
Nõva	19	19	21	21
Oru	103	110	103	97
Palivere	66	66	63	56
Risti	56	46	48	47
Taebla	116	115	108	106
Kokku	505	497	499	467

Koolieelsete laste arv on Lääne-Nigula vallas 2024.–2026. aasta alguse seisuga püsinud suhteliselt stabiilsena, kuid 16.08.2026 seisuga oli 0–6-aastaseid lapsi **467 ehk 32 võrra vähem** kui aasta alguses. Samal ajal on piirkondade lõikes toimunud märkimisväärsed muutusi.

Tabel 6. Lääne-Nigula lasteaedade prognoositav laste arv 2026/2027 ja 2027/2028. õppeaastal

Lasteaed	2026/2027	2027/2028	Muutus
Kullamaa	39	33	-6
Martna	33	23	-10
Risti	42	28	-14
Palivere	45	32	-13
Linnamäe	92	78	-14
Taebla	74	57	-17
Noarootsi	14	10	-4
Nõva	15	10	-5
Kokku	354	271	-83

Lasteaiakohtade vajaduse prognoos kinnitab rahvastikuregistri andmetest ja sündimuse arengust nähtuvat suundumust. Tabelist 6 nähtub, et 18.08.2026 seisuga koostatud prognoosi kohaselt võib Lääne-Nigula valla lasteaedades laste arv väheneda 2026/2027. õppeaasta **354** lapselt 2027/2028. õppeaastaks **271** lapseni ehk **83 lapse võrra (23,4%)**. Sellise ulatusega vähenemine mõjutab otseselt rühmade täituvust, personalivajadust, hoonete kasutuskooormust ning alusharidusteenuse kulustruktuuri.

Tabel 7. Kooliealiste laste (7–18-aastased) arv osavaldade lõikes aastatel 2024–2026

Osavald	01.01.2024	01.01.2025	01.01.2026	16.08.2026
Kullamaa	93	99	102	101
Martna	86	84	88	86
Noarootsi	97	93	101	100
Nõva	22	17	18	17
Oru	164	160	181	191
Palivere	125	131	126	118
Risti	124	119	112	111
Taebla	207	218	209	206
Kokku	918	921	937	930

Tabelist 7 nähtub, et kooliealiste laste arv on kogu vallas suurenenud **918** lapselt 2024. aasta alguses **937** lapseni 2026. aasta alguseks. Kõige suurem kasv on toimunud Oru osavallas, kus kooliealiste laste arv suurenes **164** lapselt 2024. aasta alguses **181** lapseni 2026. aasta alguseks ning ulatus 16.08.2026 seisuga **191** lapseni. Kasv on toimunud ka Kullamaa ja Noarootsi osavallas. Samal ajal on kooliealiste laste arv vähenenud Risti osavallas ning püsinud suhteliselt stabiilsena Martna, Palivere ja Taebla osavallas.

Tabel 8. Laste koguarv (0–18-aastased) osavaldade lõikes aastatel 2024–2026

Osavald	01.01.2024	01.01.2025	01.01.2026	16.08.2026
Kullamaa	146	147	157	151
Martna	143	138	145	132
Noarootsi	132	132	145	144
Nõva	41	36	39	38
Oru	267	270	284	288
Palivere	191	197	189	174
Risti	180	165	160	158
Taebla	323	333	317	312
Kokku	1423	1419	1436	1397

Piirkondlik analüüs näitab, et laste arv ei muutu Lääne-Nigula vallas ühtlaselt. Kõige rohkem lapsi elab jätkuvalt Taebla ja Oru osavallas. Oru osavald on ainus piirkond, kus laste koguarv on kogu vaadeldava perioodi jooksul järjepidevalt suurenenud. Samal ajal on Risti ja Palivere osavallas laste arv vähenenud. Kullamaa ja Noarootsi osavallas on laste arv suurenenud, mis viitab piirkondade erinevale arengudünaamikale.

Haridus- ja alusharidusvõrgu kavandamisel tuleb arvestada nii kogu valla demograafiliste arengusuundade kui ka piirkondlike erinevustega. Teenusvajaduse muutused mõjutavad otseselt haridusasutuste täituvust, kuluefektiivsust, personalivajadust, investeeringute kavandamist ning valla pikaajalist finantsvõimekust.

Tabel 9. Lääne-Nigula valla demograafilised näitajad aastatel 2022-2026

Aasta	Ülalpeetavate määr	Demograafiline töötururindeindeks
2022	64,8	0,69
2023	66,0	0,70
2024	68,7	0,73
2025	70,3	0,74
2026	70,3	0,76

Allikas: Statistikaamet, tabelid RV063U ja RV06U.

Ülalpeetavate määr näitab, mitu mittetööealist ehk 0–14-aastased ja vähemalt 65-aastast elanikku tuleb **100** tööealise 15–64-aastase elaniku kohta. Demograafiline töötururindeindeks näitab tööturule sisenevate 5–14-aastaste ja sealt vanuse tõttu väljuvate 55–64-aastaste inimeste suhet. Kui indeksi väärtus on **üle ühe**, siseneb tööturule rohkem inimesi kui sealt lahkub. Alla ühe jääv näitaja viitab tööealise elanikkonna vähenemise riskile.

Lääne-Nigula valla ülalpeetavate määr on aastatel 2022–2026 suurenenud **64,8-lt 70,3-ni**. See tähendab, et 2026. aastal tuli **100** tööealise elaniku kohta juba **üle 70** mittetööealise elaniku. Näitaja kasv viitab tööealise elanikkonna suhtelise koormuse suurenemisele ning võib pikaajalises vaates piirata valla tulubaasi kasvupotentsiaali

Koos rahvastiku vanuselise struktuuri muutustega kinnitavad demograafilised näitajad, et Lääne-Nigula valla pikaajalise finantsvõimekuse säilitamiseks tuleb teenusvõrku järk-järgult kohandada tegeliku ja prognoositava teenusevajadusega, juhtida põhitegevuse kulude kasvu ning prioritseerida investeeringuid vastavalt valla tulubaasile ja finantsvõimekusele. Demograafilisi arengusuundi tuleb seetõttu käsitleda ühe olulise lähtealusena nii eelarvestrateegia koostamisel kui ka pikaajaliste finants- ja investeerimisotsuste tegemisel.

3.2 Üldhooldusteenuse kulude areng

Üldhooldusteenuse kulud on viimastel aastatel kujunenud üheks kiiremini kasvavaks põhitegevuse kuluvaldkonnaks. Kulude kasvu mõjutavad eelkõige rahvastiku vananemine, üldhooldusteenuse vajaduse suurenemine, tööjõukulude kasv ning 1. juulil 2023 jõustunud hooldereform, mille tulemusena suurenes kohalike omavalitsuste vastutus üldhooldusteenuse

rahastamisel. Kuigi riik osaleb hoolduskulude katmises, jääb oluline osa teenuse rahastamisest kohaliku omavalitsuse kanda.

Lääne-Nigula valla puhul suurendab rahvastiku vananemine survet üldhooldusteenuse kuludele ning seetõttu tuleb teenuse kulude arengut ja selle mõju valla finantsvõimekusele käsitleda eelarvestrateegias eraldi. Üldhooldusteenuse kulude kasvuga tuleb arvestada valla põhitegevuse tulude ja kulude pikaajalises prognoosis ning investeringute kavandamisel hinnata selle mõju valla finantsvõimekusele.

Tabel 10. Üldhooldusteenuse ja eakate sotsiaalkaitse kulude areng aastatel 2023–2026

Näitaja	2023	2024	2025	2026 (28.07 seisuga)
Väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus (10200)	1 309 439	2 158 736	2 192 074	1 208 384
Muu eakate sotsiaalne kaitse (10201)	581 302	204 705	37 720	8 246
Eakate koduteenus (10202)	–	2 707	164 728	87 344
Eakate sotsiaalkaitse kokku	1 890 741	2 366 147	2 394 522	1 303 973

Üldhooldusteenuse kulud on viimastel aastatel märgatavalt kasvanud. Kui 2023. aastal moodustasid väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse kulud **1,31 miljonit** eurot, siis 2025. aastaks olid need suurenenud **2,19 miljoni** euronni ehk ligikaudu **67%**. Suurim kulude kasv toimus 2024. aastal pärast hooldereformi rakendamist ning sellele järgnenud aastatel on kulude tase püsinud kõrge.

Eakate sotsiaalkaitse kogukulud suurenesid 2023. aasta **1,89 miljonilt** eurolt 2025. aastaks **2,39 miljoni** euronni ehk ligikaudu **26%**. Samal ajal on muutunud ka kulude arvestamise struktuur – osa tegevusi on koondatud eraldi eakate koduteenuse tegevusalale, mistõttu ei ole üksikute tegevusalade kulud aastate lõikes täielikult võrreldavad. Seetõttu on otstarbekam hinnata eakate sotsiaalkaitse kogukulu tervikuna.

2026. aasta 28. juuli seisuga moodustasid eakate sotsiaalkaitse kulud üle **1,3 miljoni** euro. Tegemist on ligi seitsme kuu täitmisega ning aasta lõplik kulu sõltub üldhooldusteenuse klientide arvust, teenuse maksumuse muutusest ja riikliku rahastuse kujunemisest.

Üldhooldusteenuse klientide arv on samuti suurenenud: 2024. aastal oli teenusel **109** klienti, 2025. aastal **120** klienti ning 2026. aastal ligikaudu **130** klienti. Kahe aastaga on klientide arv seega kasvanud ligikaudu **19%**, mis kinnitab teenusevajaduse suurenemist ja sellega kaasnevat jätkuvat survet valla põhitegevuse kuludele.

Hooldereform on kujunenud üheks olulisemaks Lääne-Nigula valla põhitegevuse kulude kasvu mõjutavaks teguriks. Seetõttu tuleb eelarvestrateegia koostamisel pöörata erilist tähelepanu

üldhooldusteenuse kulude prognoosimisele ning hinnata regulaarselt nende mõju põhitegevuse tulemile, investeerimisvõimekusele ja valla pikaajalisele finantsjätkusuutlikkusele.

4. Tulubaasi prognoos ja põhitegevuse tulude ülevaade

Põhitegevuse tuludena käsitletakse eelarvestrateegias tulenevalt KOFS-i regulatsioonist järgmisi tulusid:

- 1) maksutulud;
- 2) tulud kaupade ja teenuste müügist;
- 3) saadavad toetused;
- 4) muud tegevustulud (vee erikasutuse tasu, trahvid jms.)

Valla põhitegevuse tuludest moodustavad suurima osa maksutulud, millest valdava osa annavad füüsilise isiku tulumaks ja maamaks. Maksutulud on omavalitsuse peamine omatuluallikas, mille kujunemist mõjutavad eelkõige elanike arv ja demograafiline struktuur, tööhõive, palgakasv, üldine majanduskeskkonna areng ning riiklik maksupoliitika.

Tabel 11. Põhitegevuse tulud (2027-2030)

Lääne-Nigula vald	2025 täitmine	2026 eeldatav täitmine	2027 prognoos	2028 prognoos	2029 prognoos	2030 prognoos
Põhitegevuse tulud kokku	18 810 560	19 651 928	20 095 270	20 545 069	21 047 724	21 614 309
Maksutulud	9 698 462	10 196 690	10 632 990	11 028 335	11 490 282	11 982 476
sh tulumaks	9 036 125	9 457 690	9 835 052	10 190 600	10 598 224	11 032 752
sh maamaks	658 497	737 000	795 938	835 735	890 058	947 724
sh muud maksutulud	3 840	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	1 840 217	2 132 052	2 124 347	2 178 801	2 219 509	2 263 900
Saadavad toetused tegevuskuludeks	7 000 055	7 015 994	7 067 933	7 067 933	7 067 933	7 067 933
sh tasandusfond	1 723 260	1 711 139	1 711 139	1 711 139	1 711 139	1 711 139
sh toetusfond	4 615 804	5 136 794	5 136 794	5 136 794	5 136 794	5 136 794
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	660 991	168 061	220 000	220 000	220 000	220 000
Muud tegevustulud	271 826	307 192	270 000	270 000	270 000	300 000

Lääne-Nigula valla põhitegevuse tulud on 2026. aasta eeldatava täitmise järgi **19,65 miljonit eurot** ning suurenevad 2030. aastaks prognoosi kohaselt **21,61 miljoni euroni**. Võrreldes 2026. aastaga kasvavad põhitegevuse tulud strateegiaperioodi lõpuks ligikaudu **1,96 miljoni euro ehk 10% võrra**.

Põhitegevuse tulude kasvu peamiseks allikaks on maksutulud, mis suurenevad 2026. aasta **10,20 miljonilt eurolt 11,98 miljoni euroni** 2030. aastal. Maksutuludest moodustab valdava osa füüsilise isiku tulumaks, mille laekumine suureneb prognoosi kohaselt **9,46 miljonilt eurolt**

11,03 miljoni euron. Maamaksu laekumine suureneb samal perioodil **737 tuhandelt eurolt ligikaudu 948 tuhande euron.**

Tulud kaupade ja teenuste müügist on 2026. aasta eeldatava täitmise järgi **2,13 miljonit eurot** ning suurenevad 2030. aastaks prognoosi kohaselt **2,26 miljoni euron.** Tulude kasv on strateegiaperioodil kavandatud tagasihoidlikuna, kuna olulise osa nimetatud tuludest moodustavad haridus- ja sotsiaalvaldkonna teenustulud. Demograafilised muutused, eelkõige koolieelsete laste arvu vähenemine, võivad vähendada alushariduse kohatasude, toitlustustulude ja teiste haridusvaldkonna teenustulude laekumist. Haridusasutuste ja rühmade võrgus toimuvad muudatused võivad tulude mahtu täiendavalt mõjutada. Seetõttu on kaupade ja teenuste müügist saadavate tulude prognoos koostatud konservatiivselt.

Saadavad toetused tegevuskuludeks moodustavad 2026. aasta eeldatava täitmise järgi **7,02 miljonit eurot** ning on strateegiaperioodil kavandatud ligikaudu **7,07 miljoni euro tasemel aastas.** Tasandusfondi tuluks on alates 2027. aastast arvestatud **1,71 miljonit eurot** ning toetusfondi tuluks **5,14 miljonit eurot** aastas. Muude saadud tegevustoetuste prognoosiks on aastatel 2027–2030 arvestatud **220 tuhat eurot aastas.** Tasandus- ja toetusfondi prognoosid täpsustatakse pärast riigilt ajakohastatud lähteandmete saamist ning vajadusel korrigeeritakse vastavalt ka põhitegevuse tulude prognoosi.

Muud tegevustulud koosnevad Lääne-Nigula vallas peamiselt vee erikasutuse ja kaevandamisõiguse tasudest ning muudest väiksematest tegevustuludest. 2026. aasta kehtivas eelarves on muudeks tegevustuludeks kavandatud **210,3 tuhat eurot**, kuid 31. juuli 2026 seisuga oli laekunud juba ligikaudu **189 tuhat eurot.** Seetõttu on 2026. aasta eeldatava täitmise prognoosiks arvestatud **307 tuhat eurot** ning vastavat tuluprognoosi korrigeeritakse lisaeelarvega. Aastateks 2027–2029 on muude tegevustulude prognoosiks arvestatud **270 tuhat eurot** aastas ning 2030. aastaks **300 tuhat eurot.**

4.1 Majanduskeskkond ja tulubaasi struktuur (strateegiline vaade)

Lääne-Nigula valla pikaajalise finantsvõimekuse ning investeerimisvõime tagamiseks on oluline hinnata kohaliku ettevõtluse ja tööandjate tegevusvaldkondade struktuuri, nende panust tööhõivesse ning mõju valla tulubaasile. Füüsilise isiku tulumaks moodustab valla suurima omatuluallika ning selle kujunemist mõjutavad nii valla elanike tööhõive kui ka kohaliku ettevõtluskeskkonna areng. Seetõttu on oluline hinnata, millised tegevusalad loovad enim töökohti, millistes valdkondades kujuneb suurem tööjõumaksude laekumine ning kuidas mõjutavad erinevad majandussektorid valla finantsvõimekust.

Tabel 12. Lääne-Nigula valla 2025. aasta deklareeritud füüsilise isiku tulumaksu tulubaasi jaotuse EMTAK tegevusalade lõikes

EMTAK tegevusala	Tulubaasi osatähtsus (%)	TSD töötajate osatähtsus (%)	Tööjõumaksude osatähtsus (%)	Keskmine palk (€)
Töötlev tööstus	16,69	30,26	32,84	1 619
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	13,28	2,14	1,74	1 401
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	12,08	26,92	26,86	1 717
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	7,57	3,79	3,96	1 756
Ehitus	6,82	5,42	3,90	1 298
Haridus	5,92	1,78	2,20	2881
Veondus ja laondus	5,62	5,15	5,91	1 732
Haldus- ja abitegevused	5,52	0,88	0,55	1 163
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	4,40	2,14	1,79	1823
Majutus ja toitlustus	4,25	3,60	2,36	1 094
Info ja side	4,14	0,38	0,41	1 720
Muud teenindavad tegevused	3,07	3,11	1,90	1 240
Finants- ja kindlustustegevus	2,53	0,00	0,00	–
Kunst, sport ja vaba aeg	2,19	0,76	0,68	1 429
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	2,14	10,21	10,46	1 535
Kinnisvaraalane tegevus	1,35	1,08	0,78	1 278
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	0,90	0,46	0,35	1 456
Kirjastamine, ringhääling ning sisu tootmine ja levitamine	0,63	0,26	0,32	1653
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	0,60	0,02	0,01	1 282
Mäetööstus	0,29	1,59	2,92	2 494
Tegevusala määramata	0,02	0,06	0,07	1 965
Kokku	100,00	100,00	100,00	–

⁶ Allikas: Maksu- ja Tolliamet. (2026). Lääne-Nigula valla füüsilise isiku tulumaksu tulubaasi ja ettevõtlusandmete väljavõte 2025. Maksu- ja Tolliameti andmestik.

⁶ Maksu- ja Tolliamet. (2026). Lääne-Nigula valla füüsilise isiku tulumaksu tulubaasi ja ettevõtlusandmete väljavõte 2025. Maksu- ja Tolliameti andmestik.

Finants- ja kindlustustegevus: Tulubaasi osatähtsus on **2,53%**, kuid TSD töötajad ja tööjõumaksud on **0,00%**.

- Põhjus: Lääne-Nigula vallas ei tegutse registreeritud finantssektori tööandjaid (kohalikke töökohti pole), kuid valla **elanikud** käivad finantssektoris tööl mujal (nt Tallinnas) ja maksavad oma tulumaksu koduvallale.

Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük: TSD töötajaid on valla ettevõtetes **10,21%** ja tööjõumakse **10,46%**, kuid valla elanike tulubaasist annab see ala vaid **2,14%**.

- Põhjus: Suur osa valla territooriumil tegutsevate põllumajandusettevõtete töötajatest elab väljaspool Lääne-Nigula valda või on tegemist hooajatöötajatega.

Märkus: Tulubaasi osatähtsus põhineb füüsilise isiku tulumaksu laekumisel elanike elukoha põhimõttel. TSD töötajate ning tööjõumaksude osatähtsus põhineb Lääne-Nigula valla territooriumil tegutsevate tööandjate deklaratsioonidel. Seetõttu ei ole näitajad omavahel täielikult võrreldavad, kuid annavad koos tervikliku ülevaate valla majandus- ja tööhõivestruktuurist.

Strateegilised järeldused

Töötlev tööstus kui valla peamine erasektori tugisammas

Töötlev tööstus moodustab **32,84%** valla territooriumil tegutsevate tööandjate deklareeritud tööjõumaksudest ning annab tööd **30,26%-le** töötajatest. Samal ajal moodustab tegevusala **16,69%** füüsilise isiku tulumaksu tulubaasist. Tegemist on Lääne-Nigula valla olulisima erasektori majandusharuga, mille areng mõjutab otseselt nii tööhõivet kui ka valla maksutulud. Seetõttu on oluline tagada ettevõtlust toetav taristu, toimivad transpordiühendused ning investeerimiskeskond, mis aitab säilitada piirkonna konkurentsivõimet.

Avaliku sektori oluline roll piirkonna tööhõives

Avalik haldus ja riigikaitse moodustavad **26,92%** kõigist TSD deklaratsioonides kajastatud töötajatest ning **26,86%** tööjõumaksudest. See näitab avaliku sektori suurt rolli piirkonna tööhõives ja tööjõumaksude kujunemises. Samas suurendab avaliku sektori suur osakaal kohaliku majanduse sõltuvust riiklikest rahastamisotsustest, toetusfondi mahust ning avaliku sektori palgapoliitikast, mis võivad mõjutada ka valla tulubaasi kujunemist.

Põllumajanduse jätkuvalt oluline roll

Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük annavad tööd enam kui kümnendikule (**10,21%**) valla territooriumil tegutsevate tööandjate töötajatest ning moodustavad **10,46%** deklareeritud tööjõumaksudest. Kuigi sektori osakaal füüsilise isiku tulumaksu tulubaasis on tagasihoidlikum

(2,14%), on tegemist Lääne-Nigula valla majandusstruktuuris olulise tegevusalaga, mille areng mõjutab maapiirkondade tööhõivet, ettevõtlusaktiivsust ja elujõulisust.

Haridusvaldkonna palgasurve ja töökorraldus

Haridusvaldkonna keskmine deklareeritud töötasu (**2 881 eurot**) on võrreldes valla teiste tegevusaladega kõrge. Haridusvaldkonna tööjõukulude kujunemist mõjutavad muu hulgas õpetajate töötasu riiklikud alammäärad, töökorraldus ning täiendavate ülesannete eest makstavad tasud. Eelarvestrateegia vaates tuleb arvestada, et demograafilised muutused ja õpilaste arvu võimalik vähenemine suurendavad vajadust hinnata kooli- ja lasteaiavõrgu, töökorralduse ning personalikulude jätkusuutlikkust. Eesmärk on tagada haridusteenuse kvaliteet, kasutades valla ressursse võimalikult tõhusalt ja kooskõlas tegeliku teenusevajadusega.

Ehitus ning teenindussektor

Ehitus-, majutus- ja toitlustusvaldkonnas jääb keskmine deklareeritud töötasu võrreldes mitme teise tegevusalaga madalamale tasemele. Samas on nende valdkondade roll oluline kohaliku ettevõtluse mitmekesisuse, teenuste kättesaadavuse ja piirkonna atraktiivsuse seisukohalt. Eelarvestrateegia vaates on oluline jälgida nende sektorite arengut, kuna ettevõtlusaktiivsuse muutused võivad mõjutada nii piirkonna tööhõivet kui ka valla tulubaasi kujunemist.

Kokkuvõte

Lääne-Nigula valla majanduskeskkond tugineb mitmekesisele tegevusalade struktuurile, milles olulist rolli täidavad nii erasektor kui ka avalik sektor. Valla territooriumil deklareeritud tööjõumaksudest annavad suurima panuse töötlev tööstus, avalik haldus ning põllumajandus, samal ajal kui füüsilise isiku tulumaksu tulubaasi kujundavad elukoha põhimõttel ka väljaspool valda töötavad elanikud. Ettevõtlusstruktuuri mitmekesisus vähendab sõltuvust üksikutest tegevusaladest, kuid suuremate majandussektorite areng, tööjõu kättesaadavus ja demograafilised muutused mõjutavad otseselt valla tulubaasi, põhitegevuse tulemit ning investeerimisvõimekust. Seetõttu on eelarvestrateegia vaates oluline säilitada realistlik tuluproгноos, piirata põhitegevuse kulude kasvu ning kavandada investeeringud kooskõlas valla tegeliku finantsvõimekusega.

Tabel 13. Lääne-Nigula valla ettevõtlusstruktuur EMTAK tegevusalade lõikes 2025

EMTAK tegevusala	Keskmine tegutsevate ettevõtete arv kuus	Keskmine töötajatega ettevõtete arv kuus	Käive 2025 kokku (mln €)
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	93,8	62,8	27,3
Ehitus	63,8	39,9	9,0

Töötlev tööstus	48,2	34,9	78,5
Muud teenindavad tegevused	44,3	27,0	4,7
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	42,8	27,5	2,8
Veondus ja laondus	34,6	22,8	13,9
Majutus ja toitlustus	28,1	13,1	3,4
Hulgi- ja jaekaubandus	26,1	11,5	5,1
Kinnisvaraalane tegevus	21,7	10,3	2,0
Haldus- ja abitegevused	17,8	12,8	0,9
Info- ja sidetegevus*	10,8	4,4	1,1
Kunst, sport ja vaba aeg	9,8	5,5	1,0
Tervishoid ja sotsiaaltoetused	7,9	6,9	0,05
Mäetööstus	4,7	4,7	3,7
Kirjastamine, ringhääling ning sisu tootmine ja levitamine	3,8	1,8	0,3
Haridus	3,4	5,3	0,07
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	3,0	1,0	1,3

⁷ *Allikas: Maksu- ja Tolliamet. (2026). Lääne-Nigula valla füüsilise isiku tulumaksu tulubaasi ja ettevõtlusandmete väljavõte 2025. Maksu- ja Tolliameti andmestik.*

Märkus: ettevõtete arvud on esitatud 2025. aasta kuu keskmisena ning käive 2025. aasta kogusummana. Andmed põhinevad Maksu- ja Tolliameti kuupõhisel ettevõtlusstatistikal. Tegevusaladel, kus üksikute kuude andmed ei ole avaldatud või on vähese ettevõtete arvu tõttu piiratud, ei pruugi kuu keskmine olla kõigi tegevusalade lõikes täielikult võrreldav.

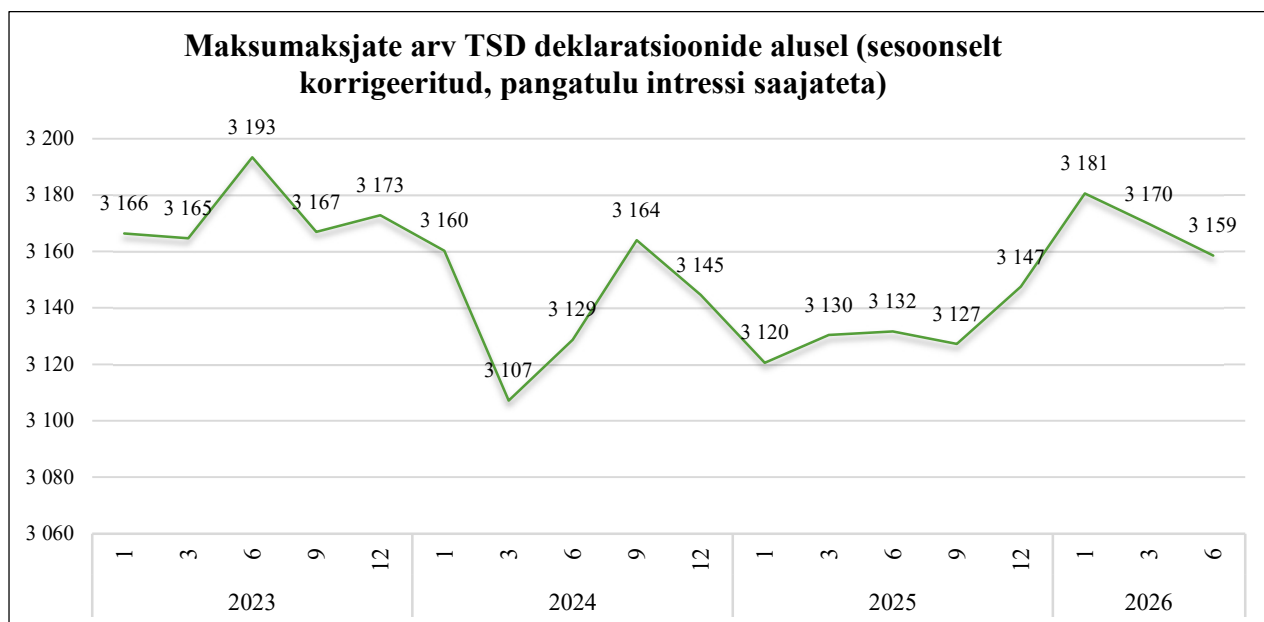
Ettevõtlusstruktuuri vaates on Lääne-Nigula vallas kõige suurema ettevõtete arvuga tegevusalad põllumajandus, ehitus ning töötlev tööstus. Käibemahu poolest eristub selgelt töötlev tööstus, mille 2025. aasta kogukäive oli **78,5 miljonit** eurot. See näitab, et valla ettevõtluskeskkonnas on korraga oluline nii paljude väiksemate ettevõtete olemasolu kui ka suurema käibemahuga tootmisettevõtete roll. Ettevõtlusstruktuuri mitmekesisus toetab piirkonna majanduslikku vastupidavust, kuid üksikute suuremate sektorite või ettevõtete areng võib mõjutada märkimisväärselt kohalikku tööhõivet ja majandusaktiivsust.

4.2 Tulumaks

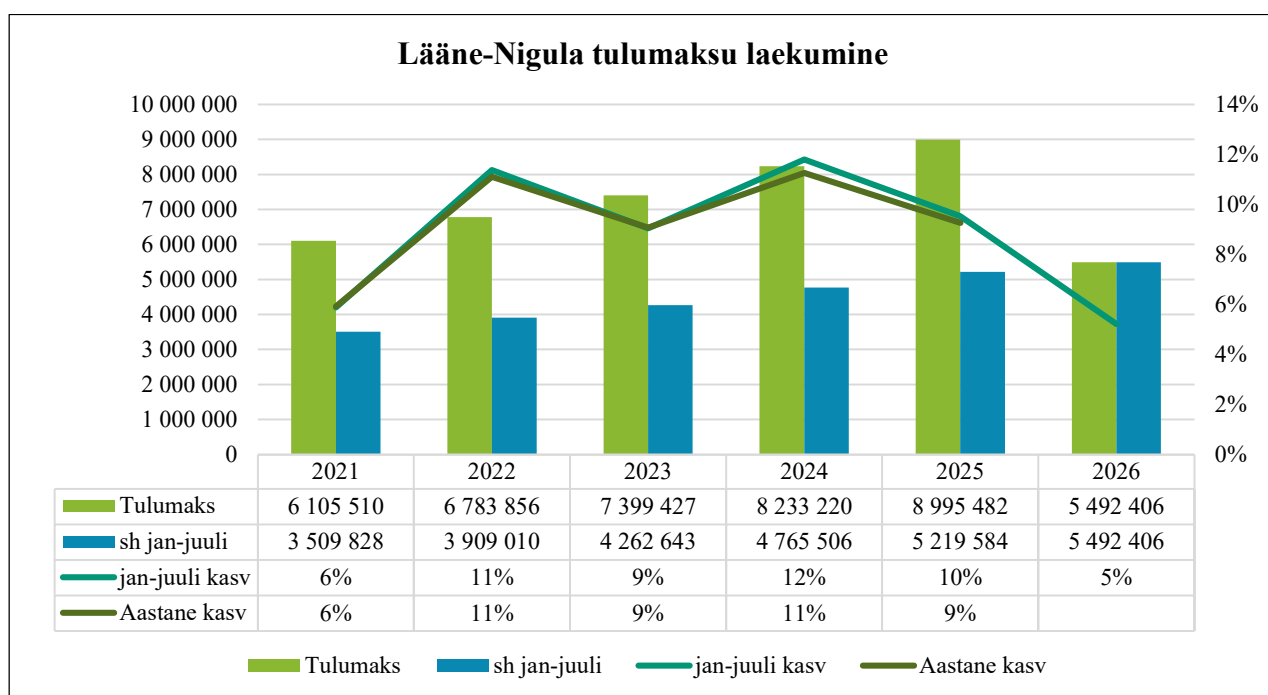
Füüsilise isiku tulumaks moodustab Lääne-Nigula valla põhitegevuse tuludest kõige suurema ja kaalukama osa. Tulumaksu laekumise mahtu mõjutavad eelkõige tulu saavate isikute arv, sissetulekute suurus, üldine palgakasv, samuti riikliku pensioni määr ning pensioniealiste

⁷ Maksu- ja Tolliamet. (2026). Lääne-Nigula valla füüsilise isiku tulumaksu tulubaasi ja ettevõtlusandmete väljavõte 2025. Maksu- ja Tolliameti andmestik.

elanike osakaal. Keskmise maksumaksjate arv Lääne-Nigula vallas on alates 2023. aastast kuni 2026. aasta esimese nelja kuuni püsivalt olnud ligikaudu **3 140 isikut**.

⁸Joonis 1. Maksumaksjate arv TSD deklaratsioonide alusel.

⁹Joonis 2. Lääne-Nigula valla tulumaksu laekumine 2021-2026 kuus kuud.

Tabel 14. Eesti ja Lääne-Nigula valla keskmine brutokuupalk ning mediaanpalk aastatel 2021–2026

Näitaja	2021	2022	2023	2024	2025	2026 I kv
Eesti keskmine brutokuupalk (€)	1 474	1 645	1 832	1 981	2 092	2 135

⁸ Allikas: Rahandusministeerium

⁹ Allikas: Rahandusministeerium

Lääne-Nigula valla keskmine brutokuupalk (€)	1 141	1 254	1 336	1 428	1 535	1 564
Eesti mediaanpalk (€)	1 200	1 340	1 501	1 628	1 724	1 753
Lääne-Nigula valla mediaanpalk (€)	1 032	1 152	1 207	1 292	1 370	1 401

Eesti keskmine brutokuupalk¹⁰ suurenes aastatel 2021–2025 **1 474 eurolt 2 092 euroni** ehk **41,9%**. Samal perioodil kasvas Lääne-Nigula valla **keskmine brutokuupalk 1 141 eurolt 1 535 euroni** ehk **34,5%**. Seega jäi palgakasv vallas riigi keskmisele alla. Eesti keskmine brutokuupalk oli 2026. aasta **I kvartalis 2 135 eurot** ja Lääne-Nigula vallas **1 564 eurot**. Riigi keskmisest moodustas see **73,3%**. Eesti keskmine palk kasvas 2026. aasta I kvartalis aastases võrdluses **6,2%**.

Tabel 15. Eesti ja Lääne-Nigula valla palgataseme võrdlus

Näitaja	2021	2022	2023	2024	2025	2026 I kv
Lääne-Nigula keskmine palk Eesti keskmisest (%)	77,4	76,2	72,9	72,1	73,4	73,3
Lääne-Nigula mediaanpalk Eesti mediaanist (%)	86,0	86,0	80,4	79,4	79,5	79,9

Sarnane erinevus ilmneb ka mediaanpalga võrdluses. Kui Eesti mediaanpalk oli 2026. aasta I kvartalis **1 753 eurot**, siis Lääne-Nigula vallas oli see **1 401 eurot ehk 79,9%** Eesti mediaanpalgast. Mediaanpalga võrdlus näitab, et piirkonna sissetulekud on jätkuvalt riigi keskmisest madalamad.

Palgataseme areng mõjutab otseselt valla tulubaasi, sest füüsilise isiku tulumaks moodustab suurima osa valla põhitegevuse tuludest. Tööealise elanikkonna vähenemine koos riigi keskmisest madalama palgatasemega piirab valla maksutulu kasvupotentsiaali. Seetõttu tuleb eelarvestrateegia koostamisel arvestada samaaegselt nii demograafiliste muutuste kui ka kohaliku tööturu arenguga.

Tabel 16. Põhilised finantsnäitajad eelarvestrateegia perioodil 2025–2030

Näitaja	2025 täitmine	2026 eeldatav täitmine	2027 prognoos	2028 prognoos	2029 prognoos	2030 prognoos
Põhitegevuse tulud kokku (€)	18 810 560	19 651 928	20 095 270	20 545 069	21 047 724	21 614 309
Muutus võrreldes eelmise aastaga (%)	–	4,47%	2,26%	2,24%	2,45%	2,69%
Maksutulud (€)	9 698 462	10 196 690	10 632 990	11 028 335	11 490 282	11 982 476
sh füüsilise isiku tulumaks (€)	9 036 125	9 457 690	9 835 052	10 190 600	10 598 224	11 032 752

¹⁰ Allikas: Statistikaamet, tabelid PA107 ja PA117.

Tulumaksu kasv (%)	–	4,67%	3,99%	3,61%	4,00%	4,10%
Põhitegevuse tulem (€)	1 492 783	1 306 787	1 197 247	1 116 228	1 144 955	1 327 779
Põhitegevuse tulem põhitegevuse tuludest (%)	7,94%	6,65%	5,96%	5,43%	5,44%	6,14%

Maksutulude prognoos on koostatud konservatiivsel põhimõttel, lähtudes Lääne-Nigula valla senisest maksulaekumise dünaamikast, teadaolevatest maksupoliitilistest muudatustest ning valla demograafilistest arengutest. Prognoose korrigeeritakse iga-aastase eelarve koostamisel vastavalt tegelikele maksulaekumistele ning uuendatud riiklikele majandus- ja maksulaekumise prognoosidele.

Eelarvestrateegia prognoosi kohaselt kasvavad Lääne-Nigula valla maksutulud 2026. aasta eeldatava täitmisega võrreldes 2030. aastaks **1,79 miljoni** euro võrra ehk ligikaudu **17,5%**. Kasvu peamiseks allikaks on füüsilise isiku tulumaksu laekumise suurenemine **9,46 miljonilt** eurolt **11,03 miljoni** euronile ning maamaksu laekumise kasv **737 tuhandelt** eurolt ligikaudu **948 tuhande** euronile.

Füüsilise isiku tulumaksu prognoosis on strateegiaperioodil arvestatud ligikaudu **3,6–4,1%** aastase kasvuga. Arvestades majanduskeskkonna ebakindlust, valla tööelise elanikkonna vähenemise trendi ning kohaliku palgataseme püsimist riigi keskmisest madalamal, on tulude ülehindamise riski vähendamiseks lähtutud mõõdukast kasvuprognoosist. Tuluprognoosi ajakohastatakse vastavalt tegelikule maksulaekumisele ning Rahandusministeeriumi ja Maksu- ja Tolliameti uuematele andmetele.

Maksutulude osakaal põhitegevuse tuludes suureneb prognoosi kohaselt **51,9%-lt** 2026. aastal **55,4%-ni** 2030. aastal. See suurendab maksutulude tähtsust valla põhitegevuse rahastamisel. Samas on kohaliku omavalitsuse võimalused oma tulubaasi iseseisvalt oluliselt suurendada piiratud ning valla pikaajaline finantsvõimekus sõltub nii maksutulude tegelikust laekumisest kui ka põhitegevuse kulude juhtimisest.

Põhitegevuse tulem väheneb prognoosi kohaselt 2026. aasta **1,31 miljonilt** eurolt **1,20 miljoni** euronile 2027. aastal ja **1,12 miljoni** euronile 2028. aastal. Põhitegevuse tulemi osakaal põhitegevuse tuludest langeb samal ajal **6,65%-lt** **5,43%-ni**. 2029. aastal püsib näitaja ligikaudu samal tasemel ning paraneb 2030. aastal **6,14%-ni**. See näitab, et vaatamata põhitegevuse tulude kasvule ei parane valla omafinantseerimise võimekus tulude kasvuga samas tempos.

Strateegiaperioodi üheks keskseks finantseesmärgiks on põhitegevuse kulude kasvu piiramine ning kulubaasi kohandamine valla tegeliku tulubaasi ja teenusevajadusega. See on vajalik positiivse põhitegevuse tulemi, piisava likviidsuse ning olemasolevate võlakohustuste teenindamise võime säilitamiseks. Uute püsikulude võtmisel tuleb hinnata nende pikaajalist mõju valla finantsvõimekusele ning vältida kohustusi, millele puudub jätkusuutlik rahaline kate.

4.3 Maamaks

Maamaksuga maksustatakse Eestis maa vastavalt maamaksuseadusele ning maks laekub täies ulatuses kohaliku omavalitsuse eelarvesse. Maamaks moodustab füüsilise isiku tulumaksu kõrval Lääne-Nigula valla ühe omatuluallika. Maamaksu suurust mõjutavad maa maksustamishind, kohaliku omavalitsuse kehtestatud maksumäärad ning seaduses sätestatud maksusoodustused ja -vabastused. Alates 2026. aastast on kohalikel omavalitsustel suurem otsustusõigus maamaksukoormuse kujundamisel. Vallavolikogu kehtestab seaduses sätestatud piirides maamaksumäärad, maamaksu aastase suurenemise piirmäära ning kodualuse maa maksusoodustuse suuruse. Prognoosi kohaselt suureneb Lääne-Nigula valla maamaksu laekumine 2026. aasta eeldatavalt **737 000 euro**lt 2030. aastaks **947 724 euron**i ehk **kokku 210 724 euro võrra**, mis moodustab ligikaudu **28,6%**. Suurim aastane kasv, **8,0%**, on kavandatud 2027. aastaks. Aastatel 2028–2030 on maamaksu laekumise aastaseks kasvuks prognoositud **5,0–6,5%**.

Maamaksu tegelik laekumine sõltub strateegiaperioodil nii maa maksustamishinnast kui ka vallavolikogu otsustest maamaksumäärade, aastase suurenemise piirmäära ja kodualuse maa maksusoodustuse kohta. Seetõttu vaadatakse maamaksu prognoos iga-aastase eelarve koostamisel üle ning korrigeeritakse vastavalt tegelikule laekumisele ja kehtivatele maksuotsustele.

Tabel 17. Lääne-Nigula valla maamaksu prognoos aastateks 2027-2030

Näitaja	2025 täitmine	2026 eeldatav täitmine	2027 prognoos	2028 prognoos	2029 prognoos	2030 prognoos
Maamaks (€)	658 497	737 000	795 938	835 735	890 058	947 724
Kasv võrreldes eelmise aastaga (%)	–	11,92	8,00	5,00	6,50	6,48

4.4 Kohalikud maksud ja parkimistasu

Kohalike maksude kehtestamise aluseks on [kohalike maksude seadus](#).¹¹ Lääne-Nigula vallas rakendatakse parkimistasu Österby sadama parklas. Eelarvestrateegia perioodil on parkimistasu prognoositavaks laekumiseks kavandatud **2 000 eurot aastas**, mis kajastub põhitegevuse tuludes muude maksutuludena. Parkimistasu osakaal valla põhitegevuse tuludes on marginaalne ega mõjuta oluliselt valla tulubaasi kujunemist.

Strateegiaperioodil ei ole kavandatud täiendavate kohalike maksude kehtestamist. Valla maksutulude peamiseks allikateks jäävad füüsilise isiku tulumaks ja maamaks.

4.5 Tulud kaupade ja teenuste müügist

Tulud kaupade ja teenuste müügist moodustavad 2026. aasta eeldatava täitmise järgi ligikaudu **10,8%** Lääne-Nigula valla põhitegevuse tuludest ning on maksutulude ja tegevustoetuste kõrval oluline valla omatuluallikas. Eelarvestrateegia prognoosi koostamisel on lähtutud 2026. aasta eeldatavast täitmisest, teenuste senisest kasutusmahust, kehtivatest hinnakirjadest ning olemasolevast teenusvõrgust.

Põhiosa kaupade ja teenuste müügist saadavatest tuludest laekub sotsiaal- ja haridusvaldkonnast, eelkõige väljaspool kodu osutatava ööpäevaringse üldhooldusteenuse kohatasudest, alushariduse kohatasudest, toitlustusteenusest ning teiste haridusasutuste, sealhulgas huvikoolide tegevusest. Lisaks sisaldab see tuluartikkel riigilõive, valla vara üüri- ja renditulusid ning muid hallatavate asutuste osutatavate teenuste eest laekuvaid tasusid.

Üldhooldusteenuse tulude kujunemist mõjutavad teenusekohtade täituvus, teenuse hind ning hooldusreformist tulenev kulude jaotus kohaliku omavalitsuse ja teenuse saaja vahel. Seetõttu võivad hooldusteenuse tulud muutuda nii teenuse kasutajate arvu kui ka kehtestatud kohatasude muutumisel.

Eelarvestrateegia kohaselt suurenevad tulud kaupade ja teenuste müügist **2,13 miljonilt eurolt 2026. aastal 2,26 miljoni euroni 2030. aastaks**, kasvades kokku ligikaudu **132 tuhande euro ehk 6,2% võrra**. Prognoos on koostatud mõõdukalt ning arvestab teenuste hinnakirjade võimaliku ajakohastamise, üldise hinnataseme muutuse ja teenuste kasutusmahu arenguga.

Kaupade ja teenuste müügist saadavate tulude kujunemist mõjutavad strateegiaperioodil üha enam demograafilised muutused ja valla teenusvõrgu areng. Laste arvu vähenemine võib vähendada eelkõige alushariduse kohatasudest, toitlustamisest ja muudest haridusteenustest

¹¹ [Kohalike maksude seadus](#)

saadavaid tulusid. Samal ajal võib vanemaealiste arvu ja hooldusvajaduse muutumine mõjutada sotsiaalteenustest saadavaid tulusid.

Strateegiaperioodil tuleb hinnata teenusvõrgu vastavust tegelikule teenusevajadusele ning selle mõju nii põhitegevuse kuludele kui ka tuludele. Teenusvõrgu korrastamisel tuleb arvestada, et kulude vähenemisega võib kaasneda ka teenustasude laekumise vähenemine, mistõttu tuleb otsuste tegemisel hinnata nende mõju valla finantspositsioonile tervikuna.

4.6 Saadavad toetused

Saadavad toetused on maksutulude järel Lääne-Nigula valla teine suurim tuluallikas. 2026. aasta eeldatava täitmise järgi moodustavad saadavad toetused ligikaudu **35,7% valla põhitegevuse tuludest**. Suurima osa saadavatest toetustest moodustavad riigieelarvest tasandus- ja toetusfondi kaudu eraldatavad vahendid. Lisaks laekub vallale erinevaid siht- ja mittesihotstarbelisi toetusi riigiasutustelt, sihtasutustelt, Euroopa Liidu fondidest ja teistelt rahastajatelt.

- **Tasandusfondi** eesmärk on vähendada kohalike omavalitsuste tulubaasi erinevusi ning tasandada piirkondlikest ja demograafilistest eripäradest tulenevaid finantsilisi erinevusi.

Tabel 18. Tasandusfondi jaotus aastatel 2023-2027

Aasta	Tasandusfond (€)	Muutus (€)	Muutus (%)
2023	1 271 756	–	–
2024	1 505 745	+233 989	+18,4%
2025	1 723 260	+217 515	+14,4%
2026	1 711 139	–12 121	–0,7%
2027	1 711 139	0	0%

- **Toetusfondist** rahastatakse riigi poolt kohalikele omavalitsustele pandud ülesannete täitmist, sealhulgas haridus-, sotsiaalhoolekande, huvihariduse ja kohalike teede korrashoiuga seotud kulusid.

2026. aastal eraldati Lääne-Nigula vallale **tasandus- ja toetusfondist kokku 6,85 miljonit eurot**, millest 1,71 miljonit eurot ehk **25,0% moodustab tasandusfond** ning **5,14 miljonit eurot ehk 75,0% toetusfond**. Üldhariduskoolide pidamiseks eraldatud toetus moodustab kogusummast ligikaudu **62,9%**. Ülejäänud osa moodustavad koolieelse lasteasutuse õpetajate tööjõukulude toetus, huvihariduse ja -tegevuse toetus, kohalike teede hoiu toetus, toimetulekutoetuse hüvitis ning teised väiksema mahuga sihtotstarbelised eraldised. Riikliku toetuse detailne struktuur on esitatud tabelis 19.

Tabel 19. Lääne-Nigula vallale 2026. aastal eraldatud tasandus- ja toetusfondi peamised komponendid

Toetus	Summa (€)	Osakaal kogusummast (%)
Tasandusfond	1 711 139	25,0%
Üldhariduskoolide toetus kokku	4 306 929	62,9%
sh põhikooli õpetajate tööjõukulud	3 580 116	
Lastehoiu ja lasteaia õpetajate tööjõukulud	74 317	1,1%
Huvihariduse ja -tegevuse toetus	106 411	1,6%
Suure hooldus- ja abivajadusega lapse toetus	14 343	0,2%
Toimetulekutoetuse hüvitis	132 908	1,9%
Vaimse tervise edendamise toetus	11 845	0,2%
Rahvastikutoimingute kulude hüvitis	10	-
Kohalike teede hoiu toetus	490 031	7,2%
Kokku	6 847 933	100%

¹² Allikas. Rahandusministeerium, tasandus- ja toetusfondi jaotus 2026.

Kuna 2027. aasta tasandus- ja toetusfondi jaotus ei ole eelarvestrateegia koostamise ajal veel teada, on strateegiaperioodi prognoosis lähtutud 2026. aasta teadaolevast tasemest. Prognoosi korrigeeritakse pärast riiklike eraldiste täpsustumist.

Riikliku õpetajate tööjõukulude toetuse piisavus sõltub igal aastal kehtestatavast rahastamismudelist, õpetajate töötasu alammäärast ning valla koolivõrgu struktuurist. Eelarvestrateegia koostamise ajal ei ole veel teada 2027. aasta õpetajate töötasu alammäär ega õpetajate tööjõukulude riiklik rahastus. Seetõttu ei ole võimalik hinnata, kas riiklik toetus katab täielikult Lääne-Nigula valla üldhariduskoolide õpetajate tööjõukulud või tuleb puudujääk katta kohaliku omavalitsuse eelarvest.

Eelarvestrateegias on saadavad toetused prognoositud konservatiivselt, lähtudes strateegia koostamise ajal teada olnud riiklikest eraldistest. Täiendavaid ühekordseid toetusi ega võimalikke tulevasi rahastamismudeli muudatusi prognoosis arvesse võetud ei ole.

• Muud saadavad toetused

Lisaks tasandus- ja toetusfondi vahenditele laekub vallale eelarveaasta jooksul erinevaid siht- ja mittesihtotstarbelisi toetusi riigiasutustelt, sihtasutustelt, Euroopa Liidu fondidest ning teistelt rahastajatelt. Nende toetuste maht on aastati märkimisväärselt erinev ning sõltub avanevatest toetusmeetmetest, rahastamisotsustest ning valla ja hallatavate asutuste osalemisest erinevates projektides.

2025. aastal laekus Lääne-Nigula vallale tasandus- ja toetusfondi väliselt tegevuskuludeks erinevaid siht- ja mittesihtotstarbelisi toetusi ligikaudu 652,6 tuhat eurot. 2026. aasta 24. augusti seisuga oli vastavaid toetusi kajastunud ligikaudu 150,4 tuhat eurot. Aastate

¹² [Tasandus- ja toetusfondi jaotus 2027](#)

oluline erinevus näitab, et tegemist ei ole valla püsiva ja ühtlaselt prognoositava tulubaasiga, vaid valdavalt projektipõhiste ning konkreetsetest rahastamisotsustest sõltuvate tuludega.

Seetõttu on eelarvestrateegias muude tegevustoetuste prognoos koostatud konservatiivselt. Prognoosis ei ole arvestatud toetusi, mille saamise kohta puudub strateegia koostamise ajal rahastamisotsus või muu piisavalt kindel alus. Strateegiaperioodil lisanduvate projektide ja tegevuste toetused võetakse eelarvesse pärast rahastamisotsuse saamist või rahastamislepingu sõlmimist vastava aasta eelarve või lisaeelarvega.

Üldjuhul kaasneb sihtotstarbeliste tegevustoetuste lisandumisega ka vastavate tegevuskulude suurenemine, mistõttu on nende mõju valla põhitegevuse tulemile sageli piiratud. Omafinantseeringut nõudvate projektide puhul tuleb aga hinnata projekti mõju valla põhitegevuse tulemile, likviidsusele ja finantsvõimekusele.

4.7 Muud tegevustulud

Muud tegevustulud moodustavad ligikaudu **1% Lääne-Nigula valla põhitegevuse tuludest**. Muude tegevustulude hulka kuuluvad peamiselt vee erikasutuse tasud, kaevandamisõiguse tasud, keskkonnatasud, viivised, leppetrahvid, kindlustushüvitised ning muud üksikud tegevustulud.

Eelarvestrateegia prognoosi koostamisel on lähtutud varasemate aastate tegelikest laekumistest ning konservatiivse finantsplaneerimise põhimõttest. Prognoosis ei ole arvestatud võimalike ühekordsete või ebakindlate tuludega. Muude tegevustulude eeldatavaks täitmiseks on 2026. aastal arvestatud **307 192 eurot**, aastatel **2027–2029 270 000 eurot aastas** ning **2030. aastal 300 000 eurot**.

Muude tegevustulude tegelik laekumine võib aastati kõikuda, kuna osa tuludest sõltub teguritest, mida vald otseselt mõjutada ei saa. Seetõttu on strateegias lähtutud pikaajaliselt mõõdukast tulutasemest ega ole prognoositud üksikute aastate võimalikke kõrgemaid erakorralisi laekumisi.

Arvestades muude tegevustulude väikest osakaalu valla tulubaasis, ei avalda nende tavapärase ulatuses kõikumine olulist mõju valla pikaajalisele finantsvõimekusele. Tulude tegelikku laekumist jälgitakse eelarve täitmise käigus ning prognoosi täpsustatakse vajadusel iga-aastase eelarve ja järgmise eelarvestrateegia koostamisel.

5. Põhitegevuse kulud

Põhitegevuse kulud koosnevad personalikuludest, majandamiskuludest, antavatest toetustest tegevuskuludeks ning muudest tegevuskuludest. Vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusele ei kuulu põhitegevuse kulude hulka investeerimistegevuse kulud, finantskulud ega laenude põhiosa tagasimaksed.

Põhitegevuse kulude prognoosimisel on lähtutud 2026. aasta eeldatavast täitmisest, olemasolevast teenusvõrgust, teadaolevatest kulukohustustest ning valla tegelikust finantsvõimekusest. Strateegiaperioodi üheks keskseks eesmärgiks on põhitegevuse kulude kasvu piiramine ning kulubaasi kohandamine valla tegeliku tulubaasi ja teenusevajadusega. See on vajalik positiivse põhitegevuse tulemi, piisava likviidsuse ning investeringute omafinantseerimise ja võlakohustuste teenindamise võime säilitamiseks.

Tabel 20. Lääne-Nigula valla põhitegevuse kulude prognoos aastateks 2027–2030

Lääne-Nigula vald	2025 täitmine	2026 eeldatav täitmine	2027 prognoos	2028 prognoos	2029 prognoos	2030 prognoos
Põhitegevuse kulud kokku	17 317 777	18 345 141	18 898 023	19 428 841	19 902 769	20 286 530
Antavad toetused tegevuskuludeks	1 417 152	1 591 790	1 638 907	1 671 685	1 704 784	1 738 539
Muud tegevuskulud	15 900 625	16 753 351	17 259 116	17 757 156	18 197 984	18 547 990
<i>sh personalikulud</i>	10 396 661	11 267 818	11 605 853	11 904 773	12 142 868	12 325 011
<i>sh majandamiskulud</i>	5 495 076	5 430 352	5 593 263	5 792 383	5 995 116	6 162 979
<i>sh muud kulud</i>	8 888	55 181	60 000	60 000	60 000	60 000
Põhitegevuse kulude muutus võrreldes eelmise aastaga	-	5,93%	3,01%	2,81%	2,44%	1,93%

Lääne-Nigula valla põhitegevuse kulud on 2026. aasta eeldatava täitmise järgi **18,35 miljonit eurot** ning suurenevad 2030. aastaks **20,29 miljoni euroni**. Võrreldes 2026. aastaga kasvavad põhitegevuse kulud strateegiaperioodi lõpuks ligikaudu **1,94 miljoni euro ehk 10,6% võrra**. Kulude kasv on strateegiaperioodil kavandatud aeglustuvana. Kui 2026. aastal suurenevad põhitegevuse kulud võrreldes 2025. aastaga **5,9%**, siis 2027. aastal on kasvuks kavandatud **3,0%**, 2028. aastal **2,8%**, 2029. aastal **2,4%** ning 2030. aastal **1,9%**. Sellise kulukasvu saavutamine eeldab uute püsikulude piiramist, olemasoleva teenusvõrgu ja töökorralduse regulaarset hindamist ning vajadusel kulubaasi vähendavaid otsuseid.

Põhitegevuse kuludest moodustavad suurima osa personalikulud. Personalikulud suurenevad 2026. aasta **11,27 miljonilt** eurolt **12,33 miljoni** euroni 2030. aastal ehk ligikaudu **1,06 miljoni euro ehk 9,4% võrra**. Personalikulude prognoos on koostatud mõõduka kasvuga, kuid tegelik kulusurve võib kujuneda prognoositust suuremaks, arvestades vajadust korrigeerida madalama palgatasemega ametikohtade töötasusid ja säilitada kvalifitseeritud tööjõud. Täiendavate

palgaotsuste tegemisel tuleb hinnata nende pikaajalist rahalist mõju ja katteallikaid. Kui olemasoleva teenusvõrgu ja töötajate arvu juures ei ole palgakasv jätkusuutlikult rahastatav, tuleb hinnata töökorralduse, personalivajaduse ja teenusvõrgu muutmise võimalusi.

Majandamiskulud suurenevad 2026. aasta **5,43 miljonilt** eurolt **6,16 miljoni** euron 2030. aastal ehk ligikaudu **733 tuhande** euro ehk **13,5% võrra**. Majandamiskulude prognoosis on arvestatud üldise hinnataseme kasvuga ning valla olemasoleva hoonete ja teenuste võrguga. Kulude tegelikku kujunemist mõjutavad muu hulgas energia- ja kommunaalkulud, hoonete korrashoid, toitlustamine, transport ning sisseostetavate teenuste hinnad. Strateegiaperioodil tuleb majandamiskulude kasvu piiramiseks hinnata hoonete kasutuse efektiivsust, energiakulusid, hangete ja sisseostetavate teenuste kulutaset ning teenusvõrgu vastavust tegelikule vajadusele.

Tabel 21. Põhitegevuse kulude struktuur.

Kululiik	2027 summa (€)	Osakaal 2027
Personalikulud	11 605 853	61,4%
Majandamiskulud	5 593 263	29,6%
Antavad toetused	1 638 907	8,7%
Muud kulud	60 000	0,3%
Kokku	18 898 023	100%

5.1 Antavad toetused tegevuskuludeks

Antavad toetused tegevuskuludeks hõlmavad sotsiaaltoetusi füüsilistele isikutele ning tegevus- ja projektitoetusi mittetulundusühingutele, sihtasutustele, kogukonnaühendustele ja teistele organisatsioonidele. Toetused on seotud nii seadusest tulenevate sotsiaalkaitse ülesannete täitmise kui ka kohaliku kogukonna, kultuuri-, spordi-, noorsoo-, haridus- ja tervisevaldkonna tegevuste toetamisega.

Tabel 22 Antavate toetuste kasv perioodil 2027-2030

Näitaja	2026 eeldatav täitmine	2027 prognoos	2028 prognoos	2029 prognoos	2030 prognoos
Antavad toetused (€)	1 591 790	1 638 907	1 671 685	1 704 784	1 738 539
Muutus võrreldes eelmise aastaga (%)	12,32	2,96	2,00	1,98	1,98

2026. aasta eeldatava täitmise kohaselt on antavate toetuste kogumaht **1,59 miljonit eurot**, millest suurima osa moodustavad sotsiaalkaitse valdkonna toetused. Antavate toetuste jaotus tegevusvaldkondade lõikes on toodud tabelis 23.

Tabel 23. Antavad toetused tegevuskuludeks tegevusvaldkondade lõikes 2026. aasta eeldatav täitmine

Valdkond	Osakaal (%)
Sotsiaalne kaitse	85,0
Vaba aeg, kultuur ja religioon	6,4
Haridus	4,1
Majandus	2,9
Üldised valitsussektori teenused	1,2
Tervishoid	0,4
Kokku	100,0

Valdava osa antavatest toetustest moodustavad sotsiaalkaitse valdkonna toetused, mis on suures osas seotud seadusest tulenevate ülesannete täitmisega. Ülejäänud toetused on suunatud kohaliku kogukonna, kultuuri-, spordi-, haridus- ja muude valdkondade tegevuste toetamisele ning hõlmavad muu hulgas tegevus- ja projektitoetusi mittetulundusühingutele, sihtasutustele ja kogukonnaühendustele. Üldiste valitsussektori teenuste valdkonnas moodustavad suurema osa tegevustoetustest erinevate organisatsioonide liikmemaksud.

Eelarvestrateegia kohaselt suurenevad antavad toetused 2026. aasta **1,59 miljonilt eurolt 1,74 miljoni euron**i 2030. aastaks. Kasv on kokku ligikaudu **147 tuhat eurot ehk 9,2%**. Toetuste kasv on kavandatud mõõdukana, jäädes strateegiaperioodil ligikaudu **2–3% aastas**.

Kuna antavatest toetustest moodustavad valdava osa sotsiaalkaitse valdkonna toetused, sõltub nende tegelik kulutase muu hulgas toetuste ja teenuste vajadusest, hindade arengust ning riigi rahastamisprioriteetidest. Seetõttu võib tegelik kulude kasv kujuneda strateegias prognoositust erinevaks.

Valla enda otsustusõiguses olevate tegevus- ja projektitoetuste kavandamisel tuleb lähtuda valla tegelikust finantsvõimekusest ning hinnata regulaarselt toetuste põhjendatust, mahtu ja mõju. **Püsiva iseloomuga toetuste suurendamisel tuleb arvestada nende mõjuga järgnevatel aastatel eelarvetele ning vältida uute püsivate kulukohustuste võtmist ilma jätkusuutliku katteallikata.**

5.2 Personalikulud

Personalikulud moodustavad Lääne-Nigula valla põhitegevuse kuludest suurima osa ning nende kujunemine mõjutab otseselt valla põhitegevuse tulemit ja pikaajalist finantsvõimekust. Personalikulude prognoosimisel on lähtutud 2026. aasta eeldatavast täitmisest, teadaolevatest tööjõukuludest, riiklikest palga- ja rahastamisotsustest ning valla tegelikust finantsvõimekusest. Strateegiaperioodil on eesmärk piirata personalikulude kasvu ning käsitleda palgaotsuseid koos ametikoosseisude, töökorralduse ja teenusvõrguga. Püsivate tööjõukulude suurenemine peab

olema kooskõlas valla tulubaasi kasvuvõimega ning uute või suurenevate püsikulude puhul tuleb hinnata nende pikaajalist rahalist katet.

2026. aasta eeldatava täitmise järgi moodustavad haridusvaldkonna personalikulud ligikaudu **68,7%** kogu valla personalikuludest. Koos sotsiaalkaitse valdkonnaga moodustavad need ligikaudu **80,6%** kogu valla personalikuludest. Seetõttu mõjutavad just haridus- ja sotsiaalvaldkonna töökorralduse, ametikoosseisude ning töötasude kohta tehtavad otsused kõige enam valla personalikulude kogumahtu.

Tabel 24. Personalikulude prognoos aastateks 2027–2030

Näitaja	2026 eeldatav täitmine	2027 prognoos	2028 prognoos	2029 prognoos	2030 prognoos
Personalikulud (€)	11 267 818	11 605 853	11 904 773	12 142 868	12 325 011
Muutus (%)	8,38	3,0	2,6	2,0	1,5

2026. aasta eeldatava täitmise järgi suurenevad personalikulud võrreldes 2025. aastaga ligikaudu **8,4%**. Strateegiaperioodil on personalikulude kasv kavandatud oluliselt mõõdukamana: 2027. aastal **3,0%**, 2028. aastal **2,6%**, 2029. aastal **2,0%** ning 2030. aastal **1,5%**. Kasvuprotsendid ei tähenda kõikide tegevusvaldkondade või ametikohtade töötasude ühetaolist suurenemist, vaid väljendavad kogu valla personalikulude kavandatavat kasvuraami. Tegelik personalikulude kujunemine sõltub riiklikest töötasu- ja rahastamisotsustest, õpetajate töötasu alammäärast, teenusvajadusest, ametikoosseisude muutustest ning iga-aastastest eelarveotsustest.

Personalikulud suurenevad 2026. aasta **11,27 miljonilt** eurolt **12,33 miljoni** euron 2030. aastal ehk kokku ligikaudu **1,06 miljoni** euro ehk **9,4% võrra**. Kavandatud kasv eeldab, et personalikulude suurenemist juhitakse koos teenusvõrgu, ametikoosseisude ja töökorraldusega. Olemasoleva töötajate arvu ja teenusvõrgu muutumatuna säilimisel võib tegelik palgasurve kujuneda strateegias kavandatust suuremaks.

Tabel 25. 2026. aasta personalikulude jaotus tegevusvaldkondade lõikes

Valdkond	Osakaal (%)
Haridus	68,7
Sotsiaalne kaitse	11,9
Üldised valitsussektori teenused	7,1
Vaba aeg, kultuur ja religioon	5,4
Majandus	3,8
Elamu- ja kommunaalmajandus	2,5
Keskkonnakaitse	0,6

Haridusvaldkond moodustab üle kahe kolmandiku kogu valla personalikuludest ning koos sotsiaalkaitse valdkonnaga ligikaudu **80,6%**. Seetõttu mõjutavad haridus- ja alusharidusvõrgu, ametikoosseisude ning töökorraldusega seotud otsused kõige enam valla tööjõukulude arengut. Personalikulude pikaajalist kasvu ei ole võimalik käsitleda eraldiseisvalt valla demograafilisest arengust ja teenusvõrgu korraldusest.

Rahvastikuareng näitab, et nooremate vanuserühmade muutused ei ole olnud ühesuunalised. Koolieelsete laste arv on vähenenud, samal ajal kui 7–18-aastaste laste ja noorte arv on viimastel aastatel kasvanud. Sündimuse pikaajalisem madal tase viitab siiski sellele, et lähiaastatel võib väheneda esmalt alushariduse ning seejärel üldhariduse teenusevajadus. Seetõttu tuleb strateegiaperioodil regulaarselt hinnata haridus- ja alusharidusvõrgu vastavust tegelikule ja prognoositavale laste arvule ning vajadusel kohandada rühmade, klassikomplektide, ametikoosseisude ja töökorralduse mahtu.

Personalikulude kasvu juhtimisel tuleb seetõttu käsitleda tervikuna palgaotsuseid, ametikoosseise, töökorraldust ja teenusvõrku ning lähtuda valla tegelikust tulubaasist ja teenusevajadusest.

5.3 Majanduskulud

Majandamiskulud hõlmavad valla põhitegevuse tagamiseks vajalikke kulusid, sealhulgas hoonete ülalpidamist, elektri-, kütte-, vee- ja kanalisatsioonikulusid, side- ja IT-kulusid, koristus- ja valveteenuseid, töö- ja õppevahendeid, toiduaineid, teede ja avalike alade hooldust, transpordikulusid, audiitorteenuseid ning muid kohaliku omavalitsuse ülesannete täitmiseks vajalikke kaupu ja teenuseid.

Majandamiskulude prognoosimisel on lähtutud 2026. aasta eeldatavast täitmisest, üldisest hinnataseme muutusest, olemasoleva teenus- ja hoonete võrgu ülalpidamise vajadusest ning valla tegelikust finantsvõimekusest. Strateegiaperioodil on majandamiskulude aastaseks kasvuks prognoositud **2,8–3,6%**.

Tabel 26. Majandamiskulude prognoos aastateks 2027–2030

Näitaja	2026 eeldatav täitmine	2027 prognoos	2028 prognoos	2029 prognoos	2030 prognoos
Majandamiskulud (€)	5 430 352	5 593 263	5 792 383	5 995 116	6 162 979
Muutus (%)	-1,18	3,00	3,56	3,50	2,80

Majandamiskulud suurenevad strateegiaperioodil 2026. aasta **5,43 miljonilt eurolt 6,16 miljoni euroni** 2030. aastal ehk kokku ligikaudu **733 tuhande euro ehk 13,5% võrra**. Kasvu

mõjutavad eelkõige energia-, kütte-, transpordi-, IT-, toitlustus- ja korrashoiukulude muutused ning avalike teenuste osutamiseks vajalike kaupade ja teenuste hinnad.

Majandamiskulude tegelikku kujunemist mõjutab lisaks hinnatasemele valla teenusvõrgu ja kasutuses oleva kinnisvara maht. Teenuse kasutajate arvu vähenemine ei too olemasoleva hoonete ja teenusvõrgu säilimisel automaatselt kaasa kulude vähenemist, kuna oluline osa hoonete ülalpidamise, energia, korrashoiu ja muude teenustega seotud kuludest on püsiva iseloomuga.

Majandamiskulude kasvu piiramiseks tuleb strategiaperioodil hinnata kulude vajalikkust, hoonete kasutuse efektiivsust, energiakulusid, sisseostetavate teenuste mahtu ning teenusvõrgu vastavust tegelikule vajadusele. Kui hinnakasv kujuneb prognoositust kiiremaks või tekib vajadus täiendavate kulutuste tegemiseks, tuleb eelarve tasakaalu säilitamiseks seada ümber tegevuste prioriteete ning leida võimalusi kulude vähendamiseks või ümberkorraldamiseks.

Reservfondi suuruseks on eelarvestrateegias kavandatud **55 tuhat eurot** ning strategiaperioodil selle suurendamist ei planeerita.

Tabel 27. Põhitegevuse tulude ja kulude muutus aastatel 2025–2030 (tuh eurot)

Näitaja	2025 täitmine	2026 eeldatav täitmine	2027 prognoos	2028 prognoos	2029 prognoos	2030 prognoos
Põhitegevuse tulud	18 810 560	19 651 928	20 095 270	20 545 069	21 047 724	21 614 309
Muutus (%)	–	4,47	2,26	2,24	2,45	2,69
Põhitegevuse kulud	17 317 777	18 345 141	18 898 023	19 428 841	19 902 769	20 286 530
Muutus (%)	–	5,93	3,01	2,81	2,44	1,93
Põhitegevuse tulem	1 492 783	1 306 787	1 197 247	1 116 228	1 144 955	1 327 779
Põhitegevuse tulem põhitegevuse tuludest	7,94%	6,65%	5,96%	5,43%	5,44%	6,14%

Tabelist 27 nähtub, et põhitegevuse tulud ja kulud kasvavad kogu eelarvestrateegia perioodil ning põhitegevuse tulem püsib kõigil aastatel positiivne. Perioodi esimestel aastatel kasvavad põhitegevuse kulud tuludest kiiremini, mistõttu põhitegevuse tulem väheneb.

2026. aastal kasvavad põhitegevuse tulud võrreldes 2025. aastaga **4,47%**, samal ajal kui põhitegevuse kulud suurenevad **5,93%**. Selle tulemusena väheneb põhitegevuse tulem 2025. aasta **1,49 miljoni euro**lt **1,31 miljoni euroni** 2026. aastal. 2027. aastal kasvavad tulud **2,26%** ja kulud **3,01%** ning põhitegevuse tulem väheneb **1,20 miljoni euroni**. Ka 2028. aastal ületab kulude kasv (**2,81%**) tulude kasvu (**2,24%**) ning põhitegevuse tulem langeb strategiaperioodi madalaimale tasemele, ligikaudu **1,12 miljoni euroni**.

2027. aastal on põhitegevuse tulude ja kulude kasvutempo peaaegu võrdne ning põhitegevuse tulemläbimõõt suureneb veidi **1,14 miljoni euroni**. 2030. aastal kasvavad põhitegevuse tulud (**2,69%**) kuludest (**1,93%**) kiiremini ning põhitegevuse tulemläbimõõt suureneb **1,33 miljoni euroni**.

Põhitegevuse tulemi osakaal põhitegevuse tuludest väheneb 2025. aasta **7,94%-lt 5,43%-ni 2028. aastal**. Alates 2029. aastast olukord stabiliseerub ning 2030. aastaks suureneb näitaja **6,14%-ni**.

Positiivne põhitegevuse tulemläbimõõt võimaldab katta osa investeeringutest ja teenindada olemasolevaid võlakohustusi, kuid selle suurus seab piirid uute püsikulude ja täiendavate kohustuste võtmiseks. **Eriti oluline on põhitegevuse kulude kasvu piiramine aastatel 2027–2028**, mil põhitegevuse tulemläbimõõt väheneb. Kui tegelik kulude kasv ületab strateegias kavandatud või tulude kasv jääb prognoositust väiksemaks, tuleb üle vaadata nii põhitegevuse kulud kui ka kavandatud investeeringute maht ja ajastus.

6. Põhitegevuse tulemläbimõõt

Põhitegevuse tulemläbimõõt on põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe ning üks olulisemaid kohaliku omavalitsuse finantsvõimekust iseloomustavaid näitajaid. Positiivne põhitegevuse tulemläbimõõt näitab, et vallal on võimalik katta oma igapäevased tegevuskulud ning kasutada osa tuludest investeeringute omafinantseerimiseks ja võlakohustuste teenindamiseks.

Põhitegevuse tulemit ei saa siiski hinnata eraldiseisvalt. Selle piisavust tuleb vaadelda koos investeerimistegevuse, finantseerimistegevuse, olemasolevate võlakohustuste ning likviidsete vahendite muutusega. Positiivne põhitegevuse tulemläbimõõt ei taga iseenesest pikaajalist finantsjätkusuutlikkust, kui samaaegselt suureneb võlakoormus või väheneb valla likviidsuspühver.

Tabel 28. Põhitegevuse tulemläbimõõt (2027-2030)

Näitaja	2025 täitmine	2026 eeldatav täitmine	2027 prognoos	2028 prognoos	2029 prognoos	2030 prognoos
Põhitegevuse tulud kokku	18 810 560	19 651 928	20 095 270	20 545 069	21 047 724	21 614 309
Põhitegevuse kulud kokku	17 317 777	18 345 141	18 898 023	19 428 841	19 902 769	20 286 530
Põhitegevuse tulemläbimõõt	1 492 783	1 306 787	1 197 247	1 116 228	1 144 955	1 327 779

Eelarvestrateegia prognoosi kohaselt väheneb põhitegevuse tulemläbimõõt 2025. aasta **1,49 miljonilt eurolt 1,31 miljoni euroni 2026. aastal**, **1,20 miljoni euroni 2027. aastal** ning **1,12 miljoni euroni 2028. aastal**. Alates 2029. aastast põhitegevuse tulemläbimõõt stabiliseerub ning suureneb 2030.

aastaks **1,33 miljoni euroni**. Strateegiaperioodi kõige pingelisemad aastad on seetõttu 2027–2028, mil põhitegevuse tulem on madalaimal tasemel.

Põhitegevuse tulemi kujunemine näitab vajadust piirata põhitegevuse kulude kasvu ning kohandada kulubaasi valla tegeliku tulubaasi ja teenusevajadusega. Kui personalikulud, majandamiskulud või muud püsikulud kasvavad prognoositust kiiremini või tulude kasv jääb kavandatust väiksemaks, väheneb otseselt valla võime rahastada investeeringuid oma vahenditest ja säilitada piisavat likviidsust.

Investeeringute kavandamisel ei saa lähtuda üksnes netovõlakoormuse seadusest tuleneva piirmäära olemasolust. Hinnata tuleb samaaegselt põhitegevuse tulemi piisavust, olemasolevate laenukohustuste põhiosa tagasimakseid ja finantskulusid, investeeringute omafinantseeringu vajadust ning valla likviidsete vahendite mahtu. **Seadusest tuleneva netovõlakoormuse piirmäära järgimine ei tähenda automaatselt, et valla on majanduslikult otstarbekas või jätkusuutlik võtta täiendavaid finantskohustusi.**

Uute investeeringute lisamisel eelarvestrateegiasse tuleb hinnata nende mõju kogu valla finantsraamistikule. **Täiendaval investeeringul peab olema realistlik ja põhjendatud katteallikas.** Selleks võib olla olemasolevate investeeringute ümberprioritiseerimine või edasilükkamine, põhitegevuse kulude vähendamine, kinnitatud välisrahastus või muu piisava kindlusega olemasolev finantseerimisallikas. Võimalikku tulevast tulude ülelaekumist, realiseerimata vara müügitulu või veel kinnitamata projektitoetust ei ole põhjendatud käsitleda kindla katteallikana.

Eelarvestrateegias kavandatud investeerimis- ja finantsraamistikust kinnipidamine on vajalik piisava finantsilise puhvri säilitamiseks olukorras, kus tulude laekumine kujuneb prognoositust väiksemaks, põhitegevuse kulud suurenevad kavandatust kiiremini, investeeringute maksumus kasvab või tekivad muud ettenägematud kulud.

7. Investeerimistegevus

Investeerimistegevuse eesmärk on tagada kohaliku omavalitsuse ülesannete täitmiseks vajaliku taristu säilitamine ja arendamine ning luua eeldused kvaliteetsete avalike teenuste osutamiseks ja valla pikaajaliseks arenguks.

Investeeringute kavandamisel lähtutakse põhimõttest, et nende maht peab olema kooskõlas valla põhitegevuse tulemi, likviidsete vahendite, saadavate investeeringutoetuste ning jätkusuutliku laenuvõimega. Investeeringute rahastamine ei tohi seada ohtu olemasolevate laenukohustuste teenindamist ega valla igapäevaseks tegevuseks vajaliku likviidsuse säilimist.

Investeeringute kavandamisel eelistatakse seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks vajalikke ning arengukavas kavandatud investeeringuid, eelkõige haridus-, sotsiaal- ja muu avaliku taristu arendamist. Investeeringute elluviimisel arvestatakse saadavate toetuste mahtu, omafinantseeringu vajadust ning ehitusturu hinnataset. Kui toetusi ei õnnestu kavandatud mahus saada või hanketulemused ületavad eelarves kavandatud, tuleb investeeringu maht, ajakava või rahastamisallikad uuesti üle vaadata.

Täiendavate riiklike või Euroopa Liidu toetusmeetmete avanemisel eelistatakse investeeringuid, mis toetavad põhiteenuste osutamist, aitavad täita õigusaktidest tulenevaid kohustusi või parandavad energiatõhusust ja vähendavad tulevasi püsikulusid.

Tabel 29. Investeeringustegevus aastatel 2025-2030

Näitaja	2025 täitmine	2026 eeldatav täitmine	2027 proгноос	2028 proгноос	2029 proгноос	2030 proгноос
Investeeringustegevus kokku	-2 046 405	-3 510 998	-1 314 000	-2 084 000	-2 154 000	-1 214 000
Põhivara müük (+)	59 249	50 000	25 000	25 000	25 000	25 000
Põhivara soetus (-)	-2 176 097	-4 136 996	-920 000	-2 590 000	-2 640 000	-720 000
sh projektide omaosalus	-1 515 161	-3 106 368	-920 000	-1 670 000	-1 720 000	-720 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	660 936	1 070 628	40 000	960 000	960 000	40 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-332 770	-215 000	-115 000	-115 000	-115 000	-115 000
Finantstulud (+)	9 872	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Finantskulud (-)	-267 595	-285 630	-350 000	-370 000	-390 000	-450 000

Tabelist 29 nähtub, et investeeringustegevuse rahavoog on kogu strateegiaperioodi jooksul negatiivne. See tähendab, et investeeringustegevuse kulud ületavad investeeringustegevusest saadavaid tulusid ning investeeringute elluviimine eeldab põhitegevuse tulemi, likviidsete vahendite, investeeringutoetuste ja vajadusel laenurahastuse koostoimet.

Kõige suurem investeeringumaht on kavandatud 2026. aastasse, mil põhivara soetuseks on planeeritud **4,14 miljonit** eurot ning investeeringustegevuse netorahavoog on **-3,51 miljonit** eurot. 2027. aastal väheneb põhivara soetuse maht **920 tuhande** euroni, kuid aastatel 2028–2029 suureneb see taas vastavalt **2,59 ja 2,64 miljoni** euroni.

Aastatel 2028–2029 on arvestatud **960 tuhande** euro suuruse investeeringutoetusega aastas. Nende investeeringute elluviimine eeldab kavandatud toetuste saamist, piisava omafinantseerimisvõime olemasolu ning valla likviidsuse ja laenuvõime säilimist.

2030. aastal väheneb põhivara soetuse maht **720 tuhande** euron. Investeeringute maht ja ajastus tuleb igal aastal üle vaadata vastavalt valla tegelikule finantsseisundile, toetuste saamisele, investeeringute maksumusele ning põhitegevuse tulemi ja likviidsuse kujunemisele.

Tabel 30. Investeeringuobjektid

Investeeringuobjektid	2027	2028	2029	2030
04 Majandus	685 000	685 000	735 000	735 000
<i>sh toetuse arvelt</i>				
<i>Teede investeeringud (arengukava E3.1)</i>	300 000	300 000	350 000	350 000
<i>Projektide omaosalus</i>	50 000	50 000	50 000	50 000
<i>Asutuste väikeinvesteeringud (arengukava E3.9)</i>	320 000	320 000	320 000	320 000
<i>SA PTTSK - Kultuuriministeeriumi 4 aastane meede, projekti omaosaluse garanteerimine - ASF</i>	15 000	15 000	15 000	15 000
06 Elamu- ja kommunaalmajandus	140 000	140 000	140 000	140 000
<i>Hajaasustus – ASF (arengukava E1.1)</i>	100 000	100 000	100 000	100 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	40 000	40 000	40 000	40 000
09 Haridus	250 000	1 920 000	1 920 000	0
<i>Martna-Palivere PK -Palivere maja rekonstrueerimine(arengukava E1.2)</i>		1 000 000	1 000 000	
<i>sh toetuse arvelt</i>		920 000	920 000	
<i>Martna haridusvõrgu ümberkorraldamine ja korrastamine, eesmärgiga tagada efektiivne ruumi kasutus.</i>	250 000			
KÕIK KOKKU	1075 000	2 745 000	2 795 000	875 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	40 000	960 000	960 000	40 000
sh valla raha	1 035 000	1 785 000	1 835 000	835 000

ASF-Antud sihtfinantseerimine põhivarasootuseks

Põhivara müügist saadavaks tuluks on eelarvestrateegias kavandatud 2026. aastal **50 tuhat eurot** ning aastatel 2027–2030 **25 tuhat eurot aastas**. Prognoos on koostatud konservatiivselt ega eelda suuremahulist või kindla objektiga seotud vara müüki.

Strateegiaperioodil tuleb üle vaadata valla omandis oleva kinnisvara kasutus ning hinnata, milline vara on vajalik valla põhitegevuse ja avalike teenuste osutamiseks ning millise vara hoidmine valla omandis ei ole enam otstarbekas. Põhitegevuseks mittevajaliku vara võõrandamine võimaldab vähendada hooldus-, haldus-, kindlustus- ja energiakulusid ning parandada vallavara kasutamise efektiivsust. Vara müügi kavandamisel tuleb arvestada kinnisvaraturu olukorda ning müügitulu ei ole põhjendatud käsitleda investeeringute kindla katteallikana enne selle realiseerumise piisavat tõenäosust.

Põhivara soetus moodustab investeerimistegevuse suurima kuluartikli. 2026. aastal on põhivara soetuseks kavandatud **4,14 miljonit** eurot. Investeeringute suure mahu üheks peamiseks põhjuseks on Martna–Palivere Põhikooli Martna õppehoone rekonstrueerimise jätkamine ning teiste pooleliolevate ja kavandatud investeeringute elluviimine. Martna õppehoone rekonstrueerimise kogumaksumus on ligikaudu **2,9 miljonit** eurot, millest ligikaudu **914 tuhat** eurot kaetakse investeeringutoetusega ning ülejäänud osa valla vahenditest. Martna investeeringu puhul tuleb eristada konkreetse objekti omafinantseeringut kogu 2026. aasta investeerimisprojektide omafinantseeringust, mis hõlmab lisaks Martna õppehoonele ka teisi investeeringuid.

Strateegiaperioodil keskendutakse lisaks suurematele investeerimisprojektidele olemasoleva taristu säilitamisele, kohalike teede investeeringutele, hallatavate asutuste väikeinvesteeringutele, hajaasustuse programmi kaasrahastamisele ning arengukavas prioriteetseks määratud investeeringute elluviimisele.

Aastatel 2028–2029 suureneb investeeringute maht seoses Martna–Palivere Põhikooli Palivere õppehoone rekonstrueerimisega. Eelarvestrateegias on Palivere õppehoone rekonstrueerimiseks kavandatud mõlemal aastal **1,0 miljonit** eurot valla vahendeid ning **920 tuhat** eurot investeeringutoetust, kokku **1,92 miljonit** eurot aastas. Kahe aasta peale on projekti kavandatud kogumaksumus seega **3,84 miljonit** eurot, millest **1,84 miljonit** eurot moodustab kavandatud toetus ning **2,0 miljonit** eurot valla omafinantseering.

Palivere õppehoone investeeringu elluviimine sõltub toetuse tegelikust saamisest, projekti lõplikust maksumusest ning valla omafinantseerimis- ja laenuvõime olemasolust investeeringu tegemise ajal. Võimaliku rahastusallikana on arvestatud energiatõhususe parandamisele suunatud toetusmeetme kasutamise võimalusega. 2027. aastal on investeeringute maht

võrreldes 2026. aastaga väiksem, kuid haridusvaldkonnas on kavandatud **250 tuhande** euro ulatuses Martna haridusasutuste ümberkorraldamist ja korrastamist. Lisaks jätkatakse kohalike teede investeeringute, hallatavate asutuste väikeinvesteeringute, hajaasustuse programmi kaasrahastamise ning muude põhiteenuste toimimiseks vajalike objektide uuendamisega.

2030. aastal on investeeringute maht samuti mõõdukam ning keskendub peamiselt kohalike teede investeeringutele, hallatavate asutuste väikeinvesteeringutele, hajaasustuse programmi kaasrahastamisele ning muude põhiteenuste toimimiseks vajalike objektide uuendamisele.

Põhivara soetuseks saadava sihtfinantseerimisena on aastatel 2027–2030 kavandatud hajaasustuse programmi riigipoolne rahastus **40 tuhat** eurot aastas. Aastatel 2028–2029 lisandub Palivere õppehoone rekonstrueerimiseks kavandatud investeeringutoetus **920 tuhat** eurot aastas, mistõttu on põhivara soetuseks saadavat sihtfinantseerimist nendel aastatel kokku **960 tuhat** eurot aastas.

Põhivara soetuseks antavat sihtfinantseerimist on aastatel 2027–2030 kavandatud **115 tuhat** eurot aastas. Sellest moodustab hajaasustuse programmi rahastus **100 tuhat** eurot aastas ning SA Palivere Turismi- ja Tervisespordikeskuse Kultuuriministeeriumi nelja-aastase meetme projekti omaosaluse garanteerimine **15 tuhat** eurot aastas. Nelja aasta jooksul moodustab antav sihtfinantseerimine kokku **460 tuhat** eurot.

Lisaks eelarvestrateegias kavandatud investeeringutele on vallal mitmeid prioriteetseid investeerimisvajadusi, mille realiseerimiseks ei ole strateegia koostamise ajal piisavat rahalist katet. Nende objektide elluviimine sõltub sobivate toetusmeetmete avanemisest, investeeringu tegelikust maksumusest ning valla oma finantseerimisvõimest. Objektid ei ole esitatud prioriteetsuse järjekorras.

- ✓ Kullamaa KK võimla
- ✓ Oru kooli rekonstrueerimine ja parendamine
- ✓ Risti Lasteaia uue hoone ehitus
- ✓ Noarootsi sotsiaalmaja rekonstrueerimine (sealhulgas katusekatte vahetus)
- ✓ Sotsiaalmajutusüksus Lääne-Nigula vallas
- ✓ Taebla Ühisveevärk projekt " Kättesaadavad kvaliteetsed avalikud teenused"- II etapp
- ✓ Nõva sadamahoone ehitus
- ✓ Noarootsi vallamaja rekonstrueerimine

Tabel 31. Investeeringute loetelu ja eeldatavad maksumused

Investeeringu-objekt	Võimalik rahastusmeede / allikas	Arengu-kava eesmärk*	Hinnanguline kogumaksumus (€)	Võimalik toetus (€)	Valla omafinantseering (€)	Märkus / eeldus
Kullamaa KK võimla	Kohaliku omavalitsuse üksustele liginullenergiahoonete ehitamiseks antav toetus, taotlusvoor 2027(omavalitsuse kohta üks objekt aastas) , toetus kuni 70%***	E3.9	2,42 mln	1,7 mln	720 tuh	Realiseerimine sõltub rahastusvõimaluse avanemisest
Oru kooli rekonstrueerimine ja parendamine	2026-27 juurdeehitusega alustatud. Vallamaja ruumide kasutuselevõtt, meede sõltub konkreetsest lahendusest	E1.2	300 tuh.			Vajab investeeringu mahu ja etappide täpsustamist
Risti Lasteaia uue hoone ehitus	***	E1.3	Eelarve selgitamisel			Vajab eraldi tasuvus- ja teenusvajaduse hindamist
Noarootsi sotsiaalmaja rekonstrueerimine, sh katusekatte vahetus	KOV hoonete energiatõhususe parandamine moderniseerimisfondist	E3.9	Eelarve selgitamisel			Võimalik etapiviisiline teostamine
Sotsiaalmajutus-üksus Lääne-Nigula vallas	Meede selgitamisel	E1.6	Eelarve selgitamisel			Vajab asukoha ja teenusmudeli täpsustamist
Taebla Ühisveevärk, projekt II etapp	Kättesaadavad kvaliteetsed avalikud teenused- II etapp	E3.3	Eelarve selgitamisel			Sõltub meetme tingimustest ja toetusmäärast
Nõva sadamahoone ehitus	EMKVF PRIA toetusmeede	E2.3	Eelarve selgitamisel			Realiseerimine sõltub rahastusallika olemasolust
Noarootsi vallamaja rekonstrueerimine	***	E3.9	Eelarve selgitamisel			Realiseerimine sõltub rahastusallika olemasolust
Taebla-Rannaküla kergliiklustee	Transpordiameti iga valla osalus 10% (kiri dokumendiregistris 5.1-6/25/20491-1) eelarve vajadus 112000€ 2029 aastal.	E3.1	1,12 mln		112 tuh	Realiseerimine sõltub Transpordiameti rahastamise otsustest

***Viited Eelarvestrateegia ja arengukava vahelise kooskõla osas.**

Lääne-Nigula valla arengukava 2024-2032

Väljakutsed

Kullamaa osavald. Uue energiatõhusa võimla ehitamine, spordi- ja mänguväljakute rekonstrueerimine ning õpilaskorterite kaasajastamine.

Martna osavald. Avalike hoonete ebaefektiivne pinnakasutus ning suur energiatarve (kool, lasteaed, vallamaja, Rõude külamaja) ning investeeringuvajadus.

Nõva osavald, sadama piirkonna arendamine

Risti osavald. Uue Risti lasteaia ehitamine

Palivere osavald. Avalike hoonete ebaefektiivne pinnakasutus ning suur energiatarve (kool, spordihoone, noortekeskus) ning hoonete investeeringuvajadus.

Oru osavald. Lasteaiakohtade puudus ning lasteaia- ja koolimaja ruumipuudus. Spordiväljaku väljaehitamine.

Taebla osavald. Vana-Taeblas puuduv ühisveevärk ja kanalisatsioon.

Eesmärgid esitatud eelarvestrateegia tabelis 31.

E 1.1. Väljarände vähendamine ning Lääne-Nigula valda elama asumise propageerimine ja toetamine.

E1.2 Lääne-Nigula vallas on kättesaadav, kvaliteetne laste ja noorte arengut toetav, kaasaegse õppekorralduse ja –keskkonnaga ning mitmekesiste võimalustega haridusasutuste võrk.

1.2.1 Haridusasutuste taristu viia kooskõlla nüüdisaegse õpikäsitusega, arvestades energiatõhususe ja tervisekaitse põhimõtetega.

E1.3- Kõigile valla lastele on tagatud lasteaiakohad konkurentsivõimelise alusharidusega lasteaedades, kus on motiveeritud õpetajad ning vajalikud tugiteenused

1.3.1 Lasteaiahoonete ning nendega seotud taristu kaasajastamine

E1.6 Tagatud on iseseisev sotsiaalne toimetulek ja tõhus sotsiaalprobleemide ennetamine ning lahendamine.

1.6.6 Sotsiaalhoolekande taristu arendamine, multifunktsionaalsete teenusmajade loomine.

E2.3-Sadamad on tuntud nii turistide sihtkohana kui ka olulise ühendusteena piirkondade vahel ning olulised ettevõtluse ja turismi arendamise seisukohalt

2.3.1 Vallas kala- ja külastussadamate arendamine.

E3.1-Teed vallas on turvalised ning kvaliteetsed, kruuskattega teed on muudetud tolmuwabaks.

3.1.6 Valla kergliiklusteede võrgu korrastamine ja laiendamine.

E3.3- Vallas on kaasaegne vee- ja kanalisatsiooniteenus.

3.3.1 Lääne-Nigula vallas ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamine

E3.9- Tagatud on vallale kuuluva vara tõhus haldamine ja avalike hoonete energiasääst.

3.9.2 Vallale kuuluvate hoonete ning nendega seotud taristu korrashoid ja uuendamine.

Loetelu ja investeeringute ajastus vaadatakse üle vastavalt valla finantsvõimekusele, objektide tehnilisele seisukorrale, ettekirjutustele, põhiteenuste tagamise vajadusele ning võimalike rahastusmeetmete avanemisele.

8. Eelarve tulem ja finantseerimistegevus

Eelarve tulem kujuneb põhitegevuse tulemi ja investeerimistegevuse koondmõjul ning näitab, millises ulatuses tuleb eelarveaasta tegevuste rahastamiseks kasutada finantseerimistegevust või likviidseid vahendeid.

Eelarvestrateegia kohaselt on eelarve tulem aastatel 2025–2029 negatiivne ning muutub 2030. aastal positiivseks. Negatiivne eelarve tulem tuleneb eelkõige investeerimistegevuse mahust, mis ületab põhitegevusest tekkiva rahavoo ja investeerimistegevusest saadavad tulud. Puudujäägi katmiseks kasutatakse sõltuvalt aastast olemasolevaid likviidseid vahendeid ja laenurahastust.

Kõige suurem negatiivne eelarve tulem on kavandatud **2026. aastaks –2,20 miljonit eurot**, mis on seotud suure investeerimismahuga. 2027. aastal väheneb puudujääk **116,8 tuhande euroni**, kuid aastatel 2028–2029 suureneb see taas vastavalt ligikaudu **968 tuhande ja 1,01 miljoni euroni**, eelkõige suurema investeerimismahu tõttu. 2030. aastal kujuneb eelarve tulem positiivseks, ulatudes ligikaudu **114 tuhande euroni**.

Tabel 32. Eelarve tulem aastatel 2025-2030

Lääne-Nigula vald	2025 täitmine	2026	2027 prognoos	2028 prognoos	2029 prognoos	2030 prognoos
Eelarve tulem	-553 622	-2 204 211	-116 753	-967 772	-1 009 045	113 779

Negatiivne eelarve tulem ei tähenda iseenesest finantsdistsipliini nõuete rikkumist, kui selle katmiseks on olemas piisavad rahastamisallikad ning vallal säilib võime täita võetud kohustusi. Korduv negatiivne eelarve tulem vähendab siiski valla likviidseid vahendeid ning piirab edasist investeerimisvõimekust. Seetõttu tuleb investeringute kavandamisel hinnata lisaks netovõlakooormusele ka nende mõju valla rahavoogudele ja likviidsusele.

8.1 Finantseerimistegevus

Lääne-Nigula valla laenukohustuste teenindamisel tuleb strateegiaperioodil arvestada nii olemasolevate laenude põhiosa tagasimaksete, kavandatavate refinantseerimiste kui ka uute investeerimislaenudega. Laenude põhiosa tagasimaksete prognoos on koostatud olemasolevate laenugraafikute ning strateegias kavandatud uute finantskohustuste alusel.

Tabel 33. Laenukohutused 2027-2030

Pank / leping	2027	2028	2029	2030
Swedbank 12-053860-JI	10 607,76	7 071,46	0	0
Swedbank 20-085467-JI	183 432	183 432	183 432	183 408
SEB 2024008793	58 947,36	58 947,36	58 947,36	58 947,36
SEB 2025009028	230 723,04	230 723,04	230 723,04	230 723,04
SEB 2017017887	13 792,88	0	0	0
SEB 2017019846	13 843,26	0	0	0
SEB 2019025537	48 000	48 000	1 068 000	0
LHV KL-150517LA	683 240	0	0	0
LHV LL-20221005LN	48 000	48 000	48 000	48 000
Luminor ILC1500801	42 000	42 000	42 000	42 000
KOKKU	1 332 586,30	618 173,86	1 631 102,40	563 078,40

2027. aastal ulatub olemasolevate laenude põhiosa tagasimaksete maht ligikaudu **1,33 miljoni** euroni. Sellest **683,24 tuhat** eurot moodustab LHV laenu põhiosa, mis on kavandatud refinantseerida. Seetõttu kujuneb olemasolevate laenude põhiosa otsene mõju valla rahavoole ligikaudu **649 tuhande** euro suuruseks.

2029. aastal suureneb olemasolevate laenude põhiosa tagasimaksete maht ligikaudu **1,63 miljoni** euroni, millest **1,068 miljonit** eurot moodustab SEB laenu refinantseeritav põhiosa. Refinantseerimise arvestamisel jääb olemasolevate laenude jooksvalt kaetav põhiosa ligikaudu **563 tuhande** euro tasemele.

Lisaks olemasolevate kohustuste teenindamisele on strateegiaperioodil kavandatud uute investeerimislaenude kasutuselevõtt. Uute laenude ning refinantseerimislaenude tegelik põhiosa tagasimaksete maht sõltub nende kasutuselevõtu ajast, tagasimakseperioodist ja lepingutingimustest. Seetõttu on strateegias nende mõju kajastatud prognoosina.

Tabel 34. Lääne-Nigula valla laenude põhiosa tagasimaksete prognoos aastatel 2027–2030

Näitaja	2027	2028	2029	2030
Olemasolevate laenude põhiosa	1 332 586,30	618 173,86	1 631 102,40	563 078,40
sellest refinantseeritav	–683 240	–	–1 068 000	–
Olemasolevate laenude põhiosa valla rahavoost	649 346,30	618 173,86	563 102,40	563 078,40
2026 uue laenu eeldatav põhiosa	130 000	130 000	130 000	130 000
Uute laenude ja refinantseerimislaenude eeldatav põhiosa	40 654	176 826	266 898	506 922
Põhiosa tagasimaksed kokku	820 000	925 000	960 000	1 200 000

Põhiosa tagasimaksete prognoos on kavandatud 2027. aastal **820 tuhat** eurot, 2028. aastal **925 tuhat** eurot, 2029. aastal **960 tuhat** eurot ning 2030. aastal **1,2 miljonit** eurot. Prognoosi ajakohastatakse iga-aastase eelarve koostamisel vastavalt tegelikele laenulepingutele, laenude kasutuselevõtu ajale ning refinantseerimistingimustele.

9. Likviidsed varad ja netovõlakoormus

Likviidsed varad näitavad valla rahaliste vahendite jääki aasta lõpus ning iseloomustavad omavalitsuse võimet täita jooksvaid maksekohustusi. Piisava likviidsusreservi olemasolu on oluline eeldus eelarve stabiilseks täitmiseks ning võimaldab toime tulla tulude laekumise ajutiste kõikumiste, ootamatute kulude ja investeeringutega seotud rahavoogudega.

Eelarvestrateegia kohaselt vähenevad valla likviidsed varad strateegiaperioodil märkimisväärselt. Kui 2025. aasta lõpu suunamata likviidsete varade jääk oli **1 854 224 eurot** ning 2026. aasta eeldatav jääk on **1 768 013 eurot**, siis 2027. aasta lõpuks väheneb see **831 260 euronit**. Aastatel 2028–2030 väheneb likviidsusreserv veelgi ning 2030. aasta lõpuks on prognoositav suunamata jääk **213 223 eurot**.

Likviidsete varade kiire vähenemine, eelkõige 2027. aastal, näitab, et valla finantsvõimekuse hindamisel ei saa lähtuda üksnes põhitegevuse tulemist ja netovõlakoormuse piirmäärast. Oluline on säilitada piisav rahaline puhver igapäevaste kohustuste täitmiseks ja ootamatute rahavoogude katmiseks. Strateegiaperioodi lõpuks kujunev ligikaudu **0,21 miljoni** euro suurune likviidsusreserv on valla tegevusmahtu arvestades madal ning piirab võimalusi täiendavate kulude või investeeringute rahastamiseks olemasolevate rahaliste vahendite arvelt. Seetõttu tuleb iga-aastase eelarve koostamisel ja investeeringute kavandamisel jälgida likviidsete vahendite tegelikku kujunemist. Kui põhitegevuse tulem kujuneb prognoositust väiksemaks, investeeringute maksumus suureneb või kavandatud toetused ei realiseeru, tuleb

investeeringute maht ja ajastus üle vaadata ning vältida otsuseid, mis viiksid valla likviidsusreservi põhjendamatult madalale tasemele.

Tabel 35. Likviidsed varad

Näitajad	2025 täitmine	2026	2027 prognoos	2028 prognoos	2029 prognoos	2030 prognoos
Likviidsete varade muutus (+ / -)	66 553	-86 211	-936 753	-142 772	-189 045	-286 221
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	1 854 224	1 768 013	831 260	688 488	499 444	213 223

9.1 Netovõlakoormus ja finantsdistsipliin

Põhitegevuse tulemi kõrval on netovõlakoormus teine kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduses (KOFS) sätestatud finantsdistsipliini näitaja. Netovõlakoormus iseloomustab omavalitsuse finantsvõimekust ning näitab võlakohustuste ja likviidsete varade vahet suhtena põhitegevuse tuludesse. Erinevalt laenukohustuste kogusummast võtab netovõlakoormus arvesse ka valla likviidsed varad, mistõttu annab see terviklikuma ülevaate omavalitsuse tegelikust finantsseisust.

KOFS-i kohaselt peab omavalitsus tagama põhitegevuse tulemi tasemel, mis katab finantskulud, ning hoidma netovõlakoormuse seaduses sätestatud individuaalse ülemmäära piires.

Käesoleva eelarvestrateegia koostamisel on arvestatud individuaalse netovõlakoormuse ülemmääraga 2025. aastal **75%**, 2026. ja 2027. aastal **70%** ning alates 2028. aastast **60%** põhitegevuse tuludest.

Tabel 36. Netovõlakoormuse lubatud ja tegelik määr

Näitaja	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netovõlakoormus (eurodes)	6 553 855	8 758 066	8 874 819	9 842 591	10 851 635	10 737 856
Netovõlakoormus (%)	34,8	44,6	44,2	47,9	51,6	49,7
Individuaalne ülemmäär (%)	75,0	70,0	70,0	60,0	60,0	60,0
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	7 554 065	4 998 283	5 191 870	2 484 451	1 776 999	2 230 730

Lääne-Nigula valla netovõlakoormus suureneb strateegiaperioodil 2027. aasta **44,2%-lt** 2029. aastaks **51,6%-ni** ning väheneb 2030. aastaks **49,7%-ni**. Kogu strateegiaperioodi jooksul jääb netovõlakoormus alla individuaalse ülemmäära ning vald vastab finantsdistsipliini nõuetele.

Samas väheneb strateegiaperioodi jooksul valla finantsiline paindlikkus. Vaba netovõlakoormus väheneb 2027. aasta **5,19 miljonilt** eurolt 2029. aastaks **1,78 miljoni** euronini ning suureneb 2030. aastal **2,23 miljoni** euronini. Kuigi seadusest tuleneva piirmäära järgi säilib vallal täiendavat laenuruumi, ei tähenda see samas mahus tegelikku laenuvõimet. Täiendavate kohustuste võtmisel tuleb arvestada põhitegevuse tulemi, laenude teenindamise võime ja likviidsusreservi säilitamisega.

Kuigi netovõlakoormus jääb kogu strateegiaperioodi vältel lubatud piiridesse, kujuneb oluliseks riskiks likviidsuse vähenemine. Strateegiaperioodi lõpuks väheneb likviidsete varade **suunamata jääk 213 223** euronini, mis on valla tegevusmahtu arvestades madal. Seetõttu tuleb investeeringute kavandamisel hinnata lisaks netovõlakoormusele ka põhitegevuse tulemi piisavust, rahavoogude jätkusuutlikkust ning valla võimet täita õigeaegselt kõiki finantskohustusi.

Strateegiaperioodil tuleb investeerimis- ja finantseerimisotsuste tegemisel lähtuda põhimõttest, et lisaks seadusest tulenevate finantsdistsipliini nõuete täitmisele peab vallal säilima piisav likviidsusreserv. Selle eelduseks on põhitegevuse kulude kasvu kontrollimine ning põhitegevuse tulemi hoidmine tasemel, mis võimaldab teenindada olemasolevaid kohustusi ja säilitada vajalikku rahalist puhvrit.

10. Riskistsenaariumid ja tundlikkusanalüüs

Eelarvestrateegia on koostatud lähtudes strateegia koostamise ajal teada olnud majandusprognoosidest, riiklikest rahastamispõhimõtetest ning valla arengukavas kavandatud investeeringutest. Kuna strateegiaperiood hõlmab nelja eelarveaastat, võivad tegelikud majandus- ja finantstingimused prognoositust oluliselt erineda.

Lääne-Nigula valla finantsvõimekust mõjutavad kõige enam järgmised riskid:

Maksutulude aeglasem kasv

Eelarvestrateegia eeldab füüsilise isiku tulumaksu ligikaudu 4% suurust aastakasvu. Majanduskasvu aeglustumine, töötuse suurenemine või elanike arvu vähenemine võib vähendada maksutulude laekumist ning mõjutada otseselt põhitegevuse tulemit.

Riikliku rahastamise muutused

Oluliseks riskiks on riigi toetusfondi, tasandusfondi ning õpetajate tööjõukulude rahastamise põhimõtete muutumine. Kui riiklikud eraldised ei kata seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks vajalikke kulusid, tuleb puudujääk katta valla omatuludest või kohandada teenusvõrku.

Investeeringute kallinemine

Ehitushindade kasv või hankemenetluste kallinemine võib suurendada investeeringute omafinantseeringu vajadust. Sellisel juhul tuleb investeeringute maht, ajakava või rahastamisallikad uuesti üle vaadata.

Intressimäärade muutus

Laenude teenindamise kulud sõltuvad euribori ja laenulepingute tingimustest. Intressimäärade tõus suurendab finantskulusid, halvendab eelarve tulemit ning vähendab investeeringuteks ja muude kohustuste täitmiseks kasutatavat rahalist ressursi.

Demograafilised muutused

Rahvastiku vananemine ning laste arvu vähenemine mõjutavad samaaegselt nii tulusid kui ka kulusid. Teenusvajaduse muutumine eeldab haridus- ja sotsiaalteenuste võrgu regulaarset ülevaatamist, et säilitada valla finantsiline jätkusuutlikkus.

Likviidsusrisk

Strateegiaperioodi lõpuks vähenevad likviidsed varad väga madalale tasemele. Seetõttu võib prognoositust väiksem tulude laekumine või suurem investeeringute omafinantseering põhjustada vajaduse investeeringute ajakava ümber vaadata või täiendavat rahastust kaasata.

Põhitegevuse kulude prognoositust kiirem kasv

Tööjõu-, energia-, teenuste ja muude tegevuskulude prognoositust kiirem kasv võib vähendada põhitegevuse tulemit ja valla võimet rahastada investeeringuid oma vahenditest. Kulude kasvu püsimisel tulude kasvust kiiremana tuleb üle vaadata teenuste korraldus, ametikoosseisud ja muud püsikulud.

Tabel 37. Lääne-Nigula valla eelarvestrateegia peamised finantsriskid ja maandamismeetmed

Risk	Võimalik mõju	Võimalik meede
Tulumaks laekub vähem	Põhitegevuse tulem väheneb	Kulude ülevaatamine, investeeringute edasilükkamine

Riigi toetused vähenevad	Suurem omafinantseering	Teenusvõrgu korrastamine
Ehitushinnad kasvavad	Investeeringute kallinemine	Investeeringute etapiviisiline elluviimine
Euribor tõuseb	Intressikulud suurenevad	Laenukoormuse piiramine
Likviidsus väheneb	Rahavoogude pingestumine	Investeeringute ümberajastamine
Põhitegevuse kulud kasvavad prognoositust kiiremini	Põhitegevuse tulem ja likviidsus vähenevad	Püsikulude, teenuskorralduse ja investeeringute ülevaatamine

Riskistsenaarium. Kui 2028.–2029. aastaks kavandatud Martna–Palivere Põhikooli Palivere õppehoone rekonstrueerimise investeeringule ei õnnestu saada kavandatud mahus investeeringutoetust või investeeringu maksumus suureneb, tuleb vallal hinnata investeeringu ajakava, mahtu või rahastamisallikaid uuesti. Arvestades strateegiaperioodil vähenevat likviidsusreservi ning netovõlakoormuse kõrget taset, ei pruugi täiendava omafinantseeringu katmine olla võimalik ilma teiste investeeringute edasilükkamise, investeeringu mahu muutmise või täiendavate eelarveliste otsusteta.

Tabel 38. Finantsdistsipliini ja omafinantseerimise võimekuse näitajad

Näitaja	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Põhitegevuse tulude muutus	–	4%	2%	2%	2%	3%
Põhitegevuse kulude muutus	–	6%	3%	3%	2%	2%
Omafinantseerimise võimekuse näitaja	1,09	1,07	1,06	1,06	1,06	1,07

Omafinantseerimise võimekuse näitaja püsib strateegiaperioodil vahemikus **1,06–1,07**. Näitaja on kogu perioodil **üle 1,0**, mis tähendab, et põhitegevuse tulud ületavad põhitegevuse kulusid, kuid suhteliselt väike ülejääk viitab piiratud võimekusele rahastada investeeringuid omavahenditest ja suurendada likviidsusreservi.

11. Konsolideerimisgrupp

Lääne-Nigula valla konsolideerimisgrupi moodustavad Lääne-Nigula vald ning tema valitseva mõju all olevad äriühingud ja sihtasutused. Eelarvestrateegias kajastatakse kohaliku omavalitsuse üksuse ja konsolideerimisgrupi finantsnäitajad KOFS § 20 lõike 3 kohaselt. Konsolideerimisgrupi põhitegevuse tulemi ja netovõlakoormuse arvutamisel võetakse arvesse konsolideerimisgruppi kuuluvate üksuste näitajad ning elimineeritakse grupisisised tehingud.

Tabel 39. Valitseva mõju all olevad üksused

	Üksuse nimetus	Lääne-Nigula valla osaluse määr (%)
1.	OÜ Lääne-Nigula Haldus	100
2.	SA Palivere Turismi- ja Tervisespordikeskus	100
3.	OÜ Lääne-Nigula Hooldekodud	100
4.	OÜ Lääne-Nigula Perearstikeskus	100
5.	OÜ Oru Kultuurisaal	100
6.	OÜ Maali Üürimaja	51

Lääne-Nigula valla valitseva mõju alla kuuluvate üksuste hulka kuuluvad SA Palivere Turismi- ja Tervisespordikeskus, OÜ Lääne-Nigula Hooldekodud, OÜ Lääne-Nigula Haldus, OÜ Lääne-Nigula Perearstikeskus, OÜ Oru Kultuurisaal ja Maali Üürimaja. Valitseva mõju all olevate üksuste 2025. aasta täitmine, 2026. aasta eeldatav täitmine ning 2027–2030 prognoosid on esitatud eelarvestrateegia lisades.

Valitseva mõju all olevate üksuste mõju konsolideerimisgrupi finantsnäitajatele on üksuseti erinev. Suurema võlakohustuste mahuga on OÜ Lääne-Nigula Hooldekodud, samas kui teiste valitseva mõju all olevate üksuste netovõlakoormus on madal või puudub. Konsolideerimisgrupi finantsseisundi hindamisel tuleb seetõttu lisaks valla enda näitajatele jälgida valitseva mõju all olevate üksuste põhitegevuse tulemit, võlakohustuste muutust ja likviidsust.

Valitseva mõju all olevate üksuste ning konsolideerimisgrupi koondnäitajad ajakohastatakse iga-aastase eelarvestrateegia ja eelarve koostamise käigus vastavalt tegelikule majandustulemusele, investeerimisvajadustele, rahastamisotsustele ja võlakohustuste muutusele.

Valitseva mõju all olevate üksuste detailsemad finantsprognoosid ning konsolideerimisgrupi koondnäitajad on esitatud eelarvestrateegia lisades.

Lisa 1. Lääne-Nigula valla eelarvestrateegia 2027-2030

Lääne-Nigula valla eelarvestrateegia 2027-2030	2025 täitmine	2026 eeldatav täitmine	2027 prognoos	2028 prognoos	2029 prognoos	2030 prognoos
Põhitegevuse tulud kokku	18 810 560	19 651 928	20 095 270	20 545 069	21 047 724	21 614 309
Maksutulud	9 698 462	10 196 690	10 632 990	11 028 335	11 490 282	11 982 476
sh tulumaks	9 036 125	9 457 690	9 835 052	10 190 600	10 598 224	11 032 752
sh maamaks	658 497	737 000	795 938	835 735	890 058	947 724
sh muud maksutulud	3 840	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	1 840 217	2 132 052	2 124 347	2 178 801	2 219 509	2 263 900
Saadavad toetused tegevuskuludeks	7 000 055	7 015 994	7 067 933	7 067 933	7 067 933	7 067 933
sh tasandusfond	1 723 260	1 711 139	1 711 139	1 711 139	1 711 139	1 711 139
sh toetusfond	4 615 804	5 136 794	5 136 794	5 136 794	5 136 794	5 136 794
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	660 991	168 061	220 000	220 000	220 000	220 000
Muud tegevustulud	271 826	307 192	270 000	270 000	270 000	300 000
Põhitegevuse kulud kokku	17 317 777	18 345 141	18 898 023	19 428 841	19 902 769	20 286 530
Antavad toetused tegevuskuludeks	1 417 152	1 591 790	1 638 907	1 671 685	1 704 784	1 738 539
Muud tegevuskulud	15 900 625	16 753 351	17 259 116	17 757 156	18 197 984	18 547 990
sh personalikulud	10 396 661	11 267 818	11 605 853	11 904 773	12 142 868	12 325 011
sh majandamiskulud	5 495 076	5 430 352	5 593 263	5 792 383	5 995 116	6 162 979
sh muud kulud	8 888	55 181	60 000	60 000	60 000	60 000
Põhitegevuse tulem	1 492 783	1 306 787	1 197 247	1 116 228	1 144 955	1 327 779
Investeermistegevus kokku	-2 046 405	-3 510 998	-1 314 000	-2 084 000	-2 154 000	-1 214 000
Põhivara müük (+)	59 249	50 000	25 000	25 000	25 000	25 000
Põhivara soetus (-)	-2 176 097	-4 136 996	-920 000	-2 590 000	-2 640 000	-720 000
sh projektide omaosalus	-1 515 161	-3 106 368	-920 000	-1 670 000	-1 720 000	-720 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	660 936	1 070 628	40 000	960 000	960 000	40 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-332 770	-215 000	-115 000	-115 000	-115 000	-115 000

Finantstulud (+)	9 872	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Finantskulud (-)	-267 595	-285 630	-350 000	-370 000	-390 000	-450 000
Eelarve tulem	-553 622	-2 204 211	-116 753	-967 772	-1 009 045	113 779
Finantseerimistegevus	412 838	2 118 000	-820 000	825 000	820 000	-400 000
Kohustuste võtmine (+)	1 000 000	2 800 000	0	1 750 000	1 780 000	800 000
Kohustuste tasumine (-)	-587 162	-682 000	-820 000	-925 000	-960 000	-1 200 000
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	66 553	-86 211	-936 753	-142 772	-189 045	-286 221
Nõuete ja kohustiste saldode muutus kokku (+ /-)	207 337	0	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	1 854 224	1 768 013	831 260	688 488	499 444	213 223
Võlakohustised kokku aasta lõpu seisuga	8 408 079	10 526 079	9 706 079	10 531 079	11 351 079	10 951 079
Netovõlakoormus (eurodes)	6 553 855	8 758 066	8 874 819	9 842 591	10 851 635	10 737 856
Netovõlakoormus (%)	34,8%	44,6%	44,2%	47,9%	51,6%	49,7%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	14 107 920	13 756 350	14 066 689	12 327 041	12 628 634	12 968 585
Netovõlakoormuse individuaalne ülemmäär (%)	75,0%	70,0%	70,0%	60,0%	60,0%	60,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	7 554 065	4 998 283	5 191 870	2 484 451	1 776 999	2 230 730

Lisa 2. Lääne-Nigula valla valitseva mõju all olevad üksused 2027-2030

Lääne-Nigula valla valitseva mõju all olevad üksused 2027-2030	2025 täitmine	2026 eeldatav täitmine	2027 prognoos	2028 prognoos	2029 prognoos	2030 prognoos
Põhitegevuse tulud kokku (+)	992 016	1 072 726	1 128 744	1 174 608	1 225 893	1 272 988
sh saadud tulud kohalikult omavalitsuselt	297 837	303 500	315 500	320 000	325 000	330 000
Põhitegevuse kulud kokku (+)	930 203	968 169	956 376	986 483	1 016 881	1 051 329
sh tehingud kohaliku omavalitsuse üksusega	2 000	2 750	2 750	3 050	3 250	3 250
Põhitegevuse tulem	61 813	104 557	172 368	188 125	209 012	221 659
Investeeringustegevus kokku (+/-)	-259 297	44 203	-17 440	-72 000	-77 440	-97 440
Eelarve tulem	-197 484	148 760	154 928	116 125	131 572	124 219
Finantseerimistegevus (-/+)	140 729	-80 896	-74 596	-67 896	-67 896	-67 896
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-73 050	72 500	79 382	46 489	63 426	55 223
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)	-16 295	4 636	-950	-1 740	-250	-1 100
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	140 977	213 477	292 859	339 348	402 774	457 997
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	683 907	603 011	528 415	460 519	392 623	324 727
Netovõlakoormus (eurodes)	542 930	389 534	235 556	121 171	0	0
Netovõlakoormus (%)	54,7%	36,3%	20,9%	10,3%	0,0%	0,0%

Lisa. 3 Lääne-Nigula valla konsolideerimisgrupp 2027-2030

Lääne-Nigula valla konsolideerimisgrupp kokku 2027-2030	2025 täitmine	2026 eeldatav täitmine	2027 prognoos	2028 prognoos	2029 prognoos	2030 prognoos
Põhitegevuse tulud kokku	19 502 739	20 418 404	20 905 764	21 396 627	21 945 367	22 554 047
Põhitegevuse kulud kokku	17 948 143	19 007 060	19 536 149	20 092 274	20 591 400	21 004 609
Põhitegevuse tulem	1 554 596	1 411 344	1 369 615	1 304 353	1 353 967	1 549 438
Investeeringustegevus kokku	-2 305 702	-3 466 795	-1 331 440	-2 156 000	-2 231 440	-1 311 440
Eelarve tulem	-751 106	-2 055 451	38 175	-851 647	-877 473	237 998
Finantseerimistegevus	553 567	2 037 104	-894 596	757 104	752 104	-467 896
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-6 497	-13 711	-857 371	-96 283	-125 619	-230 998
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)	191 042	4 636	-950	-1 740	-250	-1 100
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	1 995 201	1 981 490	1 124 119	1 027 836	902 218	671 220
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	9 091 986	11 129 090	10 234 494	10 991 598	11 743 702	11 275 806
Netovõlakoormus (eurodes)	7 096 785	9 147 600	9 110 375	9 963 762	10 841 484	10 604 586
Netovõlakoormus (%)	36,4%	44,8%	43,6%	46,6%	49,4%	47,0%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	14 627 054	14 292 883	14 634 035	12 837 976	13 167 220	13 532 428
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	75,0%	70,0%	70,0%	60,0%	60,0%	60,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	7 530 269	5 145 283	5 523 660	2 874 215	2 325 736	2 927 842